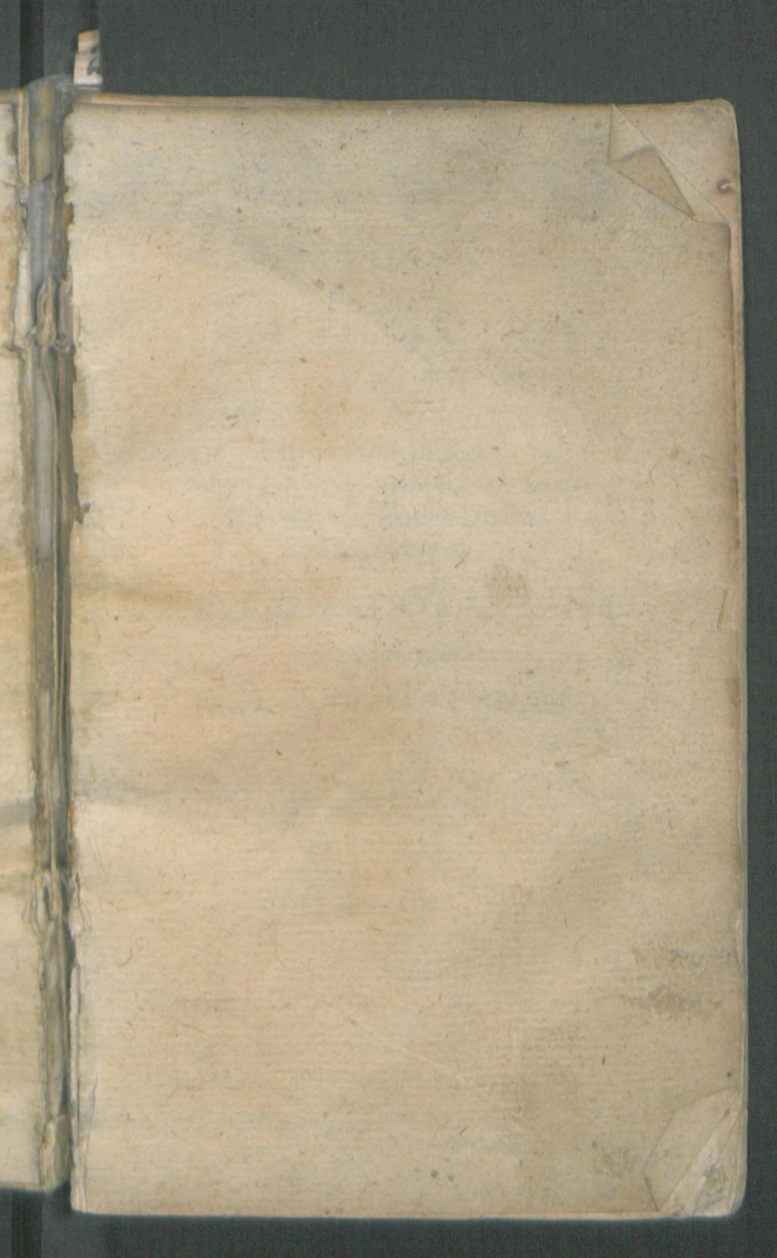

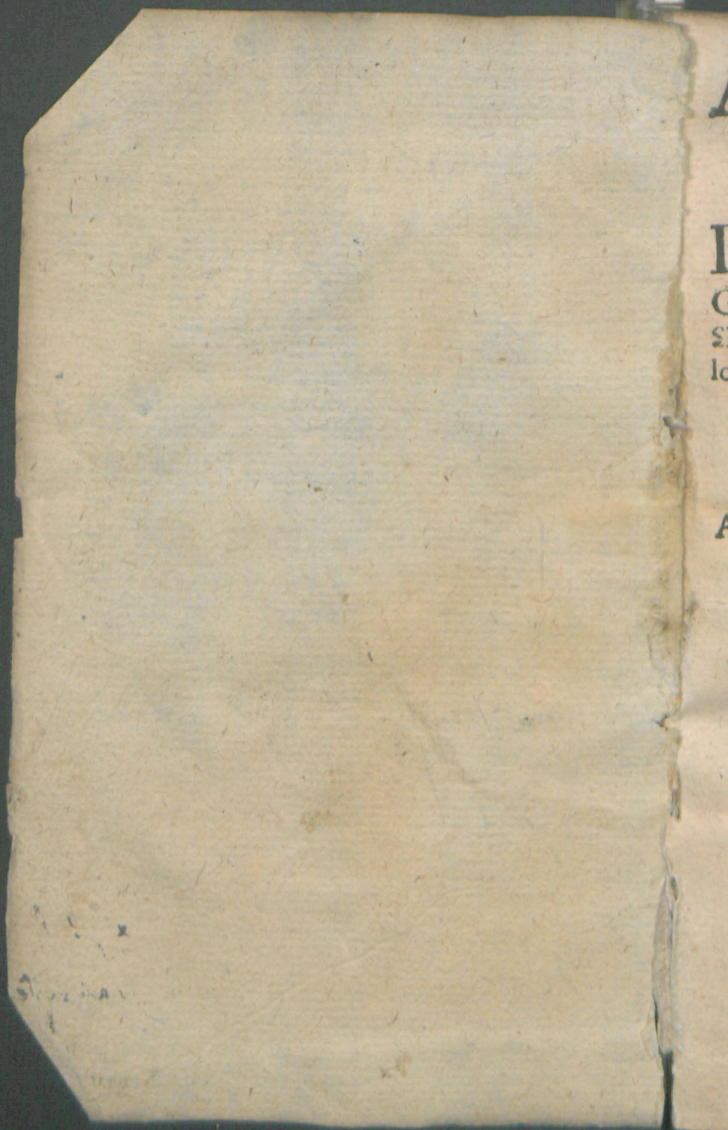
22101

Fragmentary text on the left edge of the book cover, including a small label with the letter 'V' and a larger rectangular label with illegible markings.

22101

BIBLIOTEKI
KRAJEVSKA
LJUBLJANA

AULICUS PO-
LITICUS: W. 121.

DIVERSIS RE-
GVLIS, PRÆCEPTIS
SIVE, VT ICTUS IAVOLENVS
loquitur, definitionibus selectis, videlicet
CCCLXII. Antiquorum & Neoterico-
rum prudentiæ Ciuilis Docto-
rum instructus

AB EVERHARDO à VVEIHE.

Olim sub nomine

DVRIDEPASCOLO.

*Ex catalogo
Lib: Ludovici
à Mogorzo
Wyzsowic Da
pifeni Terræ em
pensis legatus
ab eodem Collegio
Radom schol
Piaqua*

FRANCOFVRTI.

Typis Antonii Hummii, Sumptibus vero

JOHANNIS BEYERI Bibl.

M. DC. XLII.

22101

22101

Z BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO

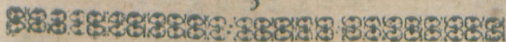
P R A E F A T I O.
L E C T O R I S.

Politica, Discursum si tractaueris, quamvis nec peritis nec imperitis satisfeceris: hi enim neque recte eligunt, neque probe diiudicant: illi ipsi pro tempore, & re in arena nata, de iis tanquam non perpetuis differere morunt, & inde plus nudis thesibus & theorematibus tribuendum esse multi exercitati existimarunt. Tamen ut peritorum & imperitorum aviditati satisfiat, Theses non Theses; exemplo Guicciardini, Lottini & Sansovini, praemittere aulicas volumus: hac cautione praestita, ut eadem exemplis, ex historiis peritis stipata & illustrata, si negotia & vitae inducias dederint, sequantur: interim ius facultatem & copiam perpendendi istas diligentius & inspiciendi accuratius relinquimus quibus hoc facere libuerit, & gratum fuerit: ita tamen ne cogitationes excitentur impiae, absurdae & nocentes: neve corrumpatur iudicia: & ne denique omne genus per-

*versitatis & profanitat is inducatur. Autor
 si & hoc scire aues, sæpè in hoc libello ex præ-
 posito ταυτολογει, & interdum non persequi-
 tur eo ordine, quo instituit, nec exacte & su-
 perstitiosè bilem & leges Logicorum obser-
 vat. Rogat itaque, ne quis propterea opuscu-
 lum fastidiat: quod nemo faciet, qui novit
 aulicararò ordine bono tractari: & magnos
 viros rem ipsam spectare, non verba captare,
 quod est ex sententia Pauli I. C. calumniari,
 & solidè doctos artemque sapientiã te-
 nentes, istam curiosam inqui-
 sitionem detestari.*

Vale.

AULICVS.

1. Xpendat Admonentibus prudentiæ magistris, qui se dicere vult Principibus, an semper occupatus, infelix surgere, labores aulicos tolerare, famem perpetui, sitim sufferre, invidiam, calumniam & contumelias æquo animo sustinere: honores, famam immortalem in ea aula quam ingreditur, potentiam, diuitias, voluptates adquirere: & quod primum est, pietatem exercere, animæ beatitudinem lucrari: & quæ Deo grata ac Reipublicæ salutaria sunt, gerere, queat.

2. Aulicus vir bonus, etiam optimè de Principe meritis, vix potest invidiam & eversionem effugere: carceres & alias calamitates, tum ad minimum vicissitudines aulicas. Exemplum memorabile vt de veteribus nihil dicamus, & miserabilis casus, habemus in Papiniano, Petro de Vincis, Moro, Alvaro de Luna, Iacobo Corde, Otthone Crondorfer, in Columbo, quem scæde Bambadilla evertebat, in Cominæo, Buffono, Consaluo, & aliis infinitis; nec desunt exempla & documenta in aulis principum Germanorum, vetera & recentia.

3. Itaque si hæc & alia, quæ aulici scriptores recensent mala, timeat, aulam fugiat &

vatus vivat: qui, licet & suas sentiat difficul-
tates, tamen opinione hominum nihil præsta-
bilius mediocri vitæ genere privato: quod
qui, assequi & tueri potest, is Cominæo vide-
tur felicissimus.

Felices quibus obigit

Sors, nec summa, nec infima.

Sed sanè modica: & quibus

Castos annuit aurea

Nancisci thalamos Venus,

inquit Eurip. Et aureum Senecæ illud:

Qui notus nimis omnibus,

Ignotus moritur sibi.

Eleganter elegans, eruditissimus & gravis

Poeta:

Præstat sup: llex sobria.

Rectique parta regula:

Quam rapta per vim, divitum

Fastidiosa copia.

Quod vulgariter exprimunt:

Cum dæd otuscula mensa minuscula pace quieta,

Ne pete grandia: lautag, prandia lite repleta.

4. Consideret & hoc: Paucos in aulis bonos
inveniri. Est enim tralatitium, ad aulam & bel-
lym paucos bonas artes adferre & barbarè, ta-
men verè veteres dixisse:

In aula Regis, non est multum legis:

Si qui sunt boni: coguntur esse oves

Si qui sunt mali: sane in gratia regali,

Si qui sunt carori fermè sunt bibuli.

5. Animus tamen est, qui vitam aulicam,

vt omnem aliam vel suavem, vel moleſtam, & acerbam reddit, & qui commendat omnia, à quo, ſi vir bonus impetrare poteſt, aulae pelagum & mare inquietum, in quo infinita ſunt monſtra, magno & crecto animo, Dei ordinationem perpendens, ingrediatur, effœminatorum hominum Philoſophiam, ſimulatam & momentaneam contemnens.

6. Licet Baſilius Magnus, Petrarcha, Antonius de Guevara, multique alij vitam privatam & ſolitariam ſuaviter & eruditè commendent: toto tamen cœlo aberrat, qui vitam privatam ſolam per ſe beatam exiſtimat: nullum enim eſt tam infulſum & impium factum: q̄ autore careat inter privatos: & privati, ruptis ill. formulis, ruptis veritatis & honeſtatis repagulis, partim inſcitia, partim improbitate, quicquid volent, agunt. Et nunquam prudentia & beatitas humana meruiſſe potuit, vt id quod naturæ vniverſæ communiter accidit, in eo quis privatam aliquam præ cæteris felicitatem ſibi polliceatur: niſi ſolo animo adverſa corrigat. De omnibus enim tam privatis quàm aulicis dictum:

*Maledicta terra in opere tuo: in ſudore
vultus tui veſceris pane tuo.*

Et illud:

*Ambitioſus honos & opes & ſæda voluptas,
Hæc tria pro trino numine, Mundus habet.*

Non itaque aulam, ſed mundum vniuerſum fugiat, qui beatam vitam quaerit.

*Vt soli homini: solus homo est pecus Deus ve:
Te animo populis subtrahere, non pede, atque dura.
7. Verum postquam sit*

*Aula locus, fortuna suos, vbi lubrica ludos,
Ludit, & eludit nunc hos, nunc deiicit illos:*

Isquisaulam ambit historiarum & linguarum cognitione, eloquentiæ & juris præceptis bene instructus (detali enim agimus) in principio Principium, videlicet Deum Opt. Max. ardentibus votis pronus invocet: vt in vastissimo pelago ac monstrifero inter Scyllam & Charybdim navigantem, gubernare & custodire velit, ne aulicus plus creaturam: hoc est, principem: quàm creatorem Deum, colat: ne cuiquam noceat, sed sua & necessaria agat: & tandem ad portum æternæ & cœlestis aulae perueniat: cotidie clamans serio:

Tu rege consilii aclus, pater optime, nostros:

Nostri, um opus laudi seruiat omne tuae.

8. Aulicus diuina gratia & ope munitus, legitime inter aulicos coopertus, reliqua credat Deo: ipse viam inueniet facilem, & rem omnem ita diriget, vt aulicus feliciter enatare & vivere possit, Aulice

Crede Deo te, remque tuam, & spe falle dolorem.

Eventus pia fata dabunt: prece victa, secundos.

Sic:

Fere placide, nec ab ordine cedit honestas.

9. Deinde cum ex sententia Egessippi, dignitate dominantium, ministrorum obsequia ornentur, & vivere sub principe potentissimi-

issimo libertas sit, Luca de Penna referente
 quærat potiùs, potentissimi Principis, quàm
 infirmi: & libentiùs prudentissimi, quàm po-
 tentissimi aulam.

10. Ex sententia Scaligeri istius Magni,
*Aulam reperit qui bonam, & vtilem & fidelem,
 Me autore sequatur, duce me meque sequente.
 Si quis queritur, nec fugit, huius miserebor.*

11. Aulicustanquam exercitatus Medi-
 cus, debet prævidere in exordio vitæ aulicæ,
 quid sperandum, quidve timendum sit in au-
 la: neque plus timere, neque plus sperare,
 quàm convenit. Facile enim potest cogno-
 scere, spes num sit ponenda in augmento vel
 declinatione: quo cognito, prognosticon in-
 stituat & consilia dirigat.

12. Quàm diu hæret in aula, det operam
 Principibus esse subiectissimus.

*Danda opera est magnis, sed non cum vulnere
 mentis:*

Danda opera est magnis, sed comitante metu:

Et assuescat quantum potest malis. Scaliger.

Præsenti animo compositus perfer & iusta.

Assuesce malis quo domites necessitates.

Non te mala ladent: nisi te ea ladere dicas:

Adversa acuiunt magnanimum, prospera mollem,

Labor ipse laborem abdicat, dolor dolorem.

Suique Dominus semper maneat.

Tete capere, effundere te, patique disce:

Te cogere, laxare, repastinare: sic te

Cogens neque cogis, neque cogere coactus.

13. Cùm verò miserabilis sit Aulicorum conditio, in primis si post maxima pericula & labores domi & foris exantlatos, tandem fraude & calumniis sceleratissimorum & impudicorabulæ & canis curiarum, ore, debent cadere, benè sibi prospiciant aulici, in exordio, cum Principibus contrahentes, & formam obligationis amicis in aliis regionib⁹ degentibus, tradant: ne tempore necessitatis (ut fieri solet) repetatur, & probationis materia auferatur.

14. Cùm Principes vt plurimum libertatem dicendi ferre non possit, & vindicta libera vota corrigant: mirum non est, plerumq; deesse qui illos ex animo & syncerè moneant: cū, P. Cameratio referente per pauci inueniãtur, vel propè nulli, qui ipsos, ac non fortunę splendorem, & suas commoditates sequantur.

15. Bonus Consiliarius aulicus, non debet tamen celare veritatem Patrię & Principi utilè: etiam si in periculum vitæ inciderit. Melius enim est & laudabilius perdere vitã, quàm suppressimere salubre consiliũ, & mortuum veracem plus diliget Princeps, quam adulatorem vivum: & hæredibus mortui, compensabit: iustus & prudens Princeps.

16. Bonum aulicum Consiliarium nec tempus immutat, nec rumpit necessitas, nec insolentia exulcerat, nec improbitas malorum hominum defatigat. Sed cum Socrate, semper idem manet.

17. In aula periculum est dicere veritatẽ:
maxi-

*Veridica
paucissimi
in aula*

*Bonus consiliarius
celare
non debet
monere*

13.

maximè in iis rebus, quas Princeps prudens discernensque fideles ab infidelibus consiliariis, & dijudicans quæ sit in contrariis sententiis potior, constituit aggredi: & quas tãquam utiles & honestas probat: nam si feliciter successerint, amittit aulicus auctoritatem & gloriam si tacuerit, & consilia finem non sortiantur optatum, tanquam perfidus accusatur.

Consultius itaque semper viriliter dicere sententiam quam tacere.

18. Non enim ad horæ momenta dicere sententiam debet, verum ita ut post mortem principis tam tueri, & patris consilia post multos annos liberi defendere possint: Paucis enim natus est; qui consilia ætatis suæ tantum cogitat.

19. Aulicus primum proferens votum, in publicis deliberationibus caueat, ne ille felicitatim primus tintinnabulum appêdat. Difficilis enim & pernitiôsa est in omnibus actionibus prima vox: prudentiori subsecuto adhareat, eique cedat, ita tamen.

Nec consiliis alterius regi recuses:

Esto illius, atque esto tuus, tuum serua

In posse tuo velle, modum in velle alieno.

20. Aulicus Consiliarius apertus in rebus periculosis & grauibus apertè in causas descendere, nec hûc & illûc interpretationem trahere vel incerta differere, prout conducit: sed scapham scapham, appellare debet.

21. Aulicus ingressus aulam, discordias inter aulicosprehendês, nulli adhareat parti,
& se

& se neutralem conseruet: vel eligat illum, qui maiori prudentia vel firmioribus fundamentis nititur. Nam hic æmuli potentiam facile franget & ipso jure: quamuis regulariter neutralitas sit fugienda,

La neutralita non assicura da nemici

Et questa non serua gli amici.

22. Aulici oculati esse debent, & nunquam sine suspitione degere, nec facile cuiquam credere: quantumuis in speciem amico nec arridenti, nec complexanti, nec vt ait Erasmus, *deieranti.*

¶ *Fide parum, multumque vide: nam fidere multum.*

✓ *Et vidisse parum, maxima damna parit.*

Lepidè Scaliger.

✓ *Clarissima sententia confidere paucis.*

✓ *Sed clarior est altera: confidere nulli.*

23. In quacunquæ aula vixeris, noli summa nec infima ambire: in medio tutissimum sis. Potius ad summum vel inimum, quam in summo vel imo. Extrema cave.

✓ *— mediis tranquilla triumphant.*

✓ *Si sapias, affectes, mediocria, summa periculis*

✓ *Obvia: contemptum sordida vita parit.*

Idem:

✓ *Si sapias alta fuge, aut timide vt ere luce potentum;*

✓ *Concidit in puncto gratia longa breui.*

24. Qui arduis negotiis expediendis, cum magnis Principibus versantur, similes sunt per prærupta repentibus, semper timent, sæpè titubant, & subito corruunt. Itaque

Contra

- ✓ *Contra Rhodanum ne stolidè natare tentes :*
 ✓ *Contra Boream ne temerè flare ruentem :*
Contra Pelagi streperum clamare tumultum :
 ✓ *Contra ensiferum rabie certare Tyrannum*
 inquit Scaliger.

25. Aulici itaque stulti sunt, qui opinantur existimationem saluam esse non posse, nisi in illorum manibus negotia recumbant:

Si aliorum exemplo saperent, imprimis arcana negotia fugerent, nudis libellis supplicibus expediendis contenti: adhibiti grauioribus, rarò felicem & perpetuum cursum etiam prudentissimi sortiti sunt.

26. Inprimis videat Aulicus ne nisi coactus mādatis & iussionibus se immisceat Principum in matrimoniis, & arcanis solus. Experiencia enim testatur, proxenetas nuptiarum & arcana aliis exclusis tractantes, in ingens discrimen, felici successu non secuto, coniectos fuisse.

27. Aulicus cautus sit, ne Princeps animaduertat, quod velit Principe prudentior haberi & esse: *Princeps enim licet amet homines, qui sunt negotiis pares: tamen non fert libenter, qui seipso doctrina & experientia in rebus ciuilibus præstantiores censentur.*

28. Cordati tamen & graues Aulici, nūquam ita se demittere debent, vt approbent sententias seruales: nec formidare Principis iram, quò minus quæ rectè sentiunt, liberè dicant.

29. Fridericus Imp. optabat, vt aulici cō-filiarij

filiarii iudicaturi de rebus propositis; duas res ante palatium in vestibulo deponerent: *simulationem* videlicet, & *disimulationem*. Quod innuit quoque Inscriptio in curia Ratisbonensi, quæ extat in tabula marmorea, aureis literis: & docent prudentissimi Veneti illustri exemplo alios: *qui solent ante vestibulum curiæ privatos affectus apud S. Marcum deponere.*

30. Quamvis Aulicus Consiliarius propter virtutem, ingenium, eloquentiam & gratiam Principi sit acceptus: tamen nunquam iridebat alios, nec seipsum admiretur, ne inde interitum sibi acceleret: quem non uni hanc ob causâ cõtigisse scimus, viris alioquin bonis:

Plus dimidio fallitur, exceditq; veros,

Mirans sua, soli comparans seipsum.

Philantia nil unquam movit boni:

Solique sibi placeat, ceterosq; spernat,

Is si à reliquis spernitur: hic vendit, emitque.

31. Omnes aulici Consiliarii, qui magnarum rerum cõsilia suscipiunt, cogitare debent sedulo, an quod aggrediuntur Reip. utile, Deo gratum, gerentibus gloriosum & promptum effectu, vel certè non arduum sit. *male itaq; egerunt ii, & minus prudenter, qui fuerunt auctores imp. efficerent, ut è Danubio in Rhenum navigaretur.* Idem de similibus iudicium esto.

32. Aulici Consiliarii qui ad diuersas curas & opiniones trahuntur, & sunt irresoluti in aulis, non magnifunt: sint igitur prompti in animi

animi cogitationibus explicandis, & constantibus in iis defendendis.

Nec te instabilem crastina deprendat hora.

Si consilio sunt sapiente constituta:

Mutare alioquin mala destinata, virtus.

34. Consiliarius siue legatus Aulicus egregia negotia quæ incipit, debet occultare, quousque ad exitum perducta fuerint: alioquin multi moti inuidia, ea impediunt, vel prudentiæ detrahent, quod non citius finem actioni imposuerint, inferat itaque iectum, antequam sentiat alius.

34. Prudens consiliarius efficere debet: ut nunquam sine negotiis viuat: nam varia negotiorum tractatio magnam affert Aulico existimationem.

Falsa referre pudet, vera referre nocet.

35. Inquit ille: at eo non attento Consiliarii, qui negotiorum relationi, ex qua Seneca ius oriri dicebat, præfunt; fideliter referant & narrent, ne Princeps falsæ relationi credendo, multa iniqua mandet, quæ aliàs non iuberet: & referendarii mendaces dicantur.

36. *Cuncta* inquit Tacitus ad Imperatorem *in mollius relata*. Quod obseruent omnes aulici, neque addant in referendo igni oleum.

37. In magnis negotiis & deliberationibus quod obesse, & nihil prodesse potest, silentio debet inuolueri prudens Consiliarius: eo enim casu Oratorium est, tacere.

Grauis iactura loqui læst.

38. Consiliarius aulicus summopere cūret, ne neglecto Principe, vel consensu eius excluso, quicquam etiam vtiliter gerat, imprimis si longè non abfuerit: alioquin tanquam contemptus offenditur. Itaque minus barbarè egit Mahometes Vefir primus, trium Ottomannorum Consiliarius, qui etiam rem minimam, quamuis se id facere posse, certò sciret, in scio Principe, determinare noluit.

39. Legatus aulicus qui idem Consiliarij officio fungi solet, nihil in mandatis propria autoritate, occasione rei melius gerendæ, mutare debet: sed omnia ad præscriptam legationis formam referre vel principem super novæ & incidenti causa consulere.

40. Quod enim iura ciuilia statuunt, mandati fines quandoque licere excedere, si rem commissam plenius & melius expediueris, quàm iussu eras: tamen id de rebus priuatis, non etiam publicis rectè accipimus: in his enim non vtimur interpretatione, inde Valerius, Romanos ait, *legationem quibus acceperant verbis peregrisse.*

41. Legati, oratores, interpretes, nunciij siue tempore belli, siue pacis, temporarii, siue perpetui, re idicendæ vel agenda causa mittendi, debent explorare suas vires: neque munus illud, cui se putant impares, subire. Rectè enim ICrus Gaius: *Non videtur iniquum si infirmitas culpæ adnumeretur: cum affectare quisque non debeat, in quo vel intelligit vel intelligere debet infirmitatem suam alij periculosam futuram.*

Ergo:

Ergò:

Certo modulo re, & tua metire probanda:
Ne scande locos, è quibus inde sit ruendum.

Scalig.

42. Legatos enim aulicos oportet, inquit Cominæus, esse homines peritos, & circumspectos.

43. In legato etiam pulchritudinē requiri in primis apud barbaros, prudentes existimāt. Nam in corporum maiestate, venerationem esse liquet. Sic Alexander Magnus despectus à Regina Amazonum traditur: quia non eam pulchritudinē in maximo illo Rege reperisset, cuius ingentis rerum gestarum famę rumore percitā, ad ipsum venerat.

44. Sic Cato Stoicus, in legatos populi Romani iocatus fuisse legitur: quorum unus lapide quodam in caput percussus, fœdas cicatrices præferbat: alter pedibus laborabat: dicens: *Mittit populus Romanus legationem, qua nec caput nec pedis habet.*

45. Aulicus legatus ita peragat legationes, ac omnes actiones instituat, ne homines dicant. *Legato deesse os: hoc est, talem esse, quam nihil pudeat.*

46. Legatus ut aptus mittatur ante omnia studendum, quamuis multi Principes vix cogitent, quem mittere velint. Sic Ludouic. XI. barbitonforem. In primis mittant Principibus acceptissimos.

47. Legatus sit celeri ingenij motu præditus,

Rai
ditus, vt argute, & eleganter proponat, & re-
spondeat: dicat agatque solerti iudicio, ante
cogitata & non cogitata. Sunt enim actiones
plerumque tales, quæ tempus ad consultan-
dum non præbent.

Sequitur
48. Consiliarius legatus & orator quàm-
uis facundia excellere debeat, & nomen quod
habet, re comprobare: tamen simplici, nudo à
coloribus, figuris, luminibus, sermone uti de-
bet: illa enim ratio dicendi persone Principis,
cuius nomine mittitur, conuenit. Sermo enim
legati sit sententiarum & rationum pondere
magis, quàm elaborata dictione illustris, ser-
mo potius quàm oratio: sermo tamen purus
sit, fucatus molestus est.

Nec tardiloquum, nec celerem nec incitatum:

Nec qui leues in cursibus, impotens tui sit.

Volò te compositum. re ubeo dicere tractim.

Inquit insignis Philosophus & Orator.

Linguarum
49. Legatus aulicus teneat linguam illius
apud quem legatus est, ut multa incommoda
impediantur. Discant itaque nobiliores, ut iis in
immutanda oratione qua prudentes Principes
delectantur, uti queant. Latina alioquin bene
intellecta, sufficit, nam imprudenter Nie-
phorus homini imponit, omnium linguarum
addiscendarum onus. Nec Mithridates lin-
guas XXII. sed idiomatica calluit.

non p[er] se
50. Legatum Philosophum merum, vix
admittimus, nisi fuerit iunbutus historiarum
cognitione. Nam quæ futura sunt, plerumque
paria

paria iis sunt; quæ iam facta sunt: quæ nosse debet legatus, quia Politicus.

§ 1. Illud scimus temperantiâ voluptatib⁹ & cupiditatib⁹ dominari. Itaq; aulicus & legatus conuiuia vitare debet. Nam solutus vino & aliorum fabulis provocatus facilius labi, & auctoritatem amittere potest, *Cum sit voluntaria in sania & ingenii sepultura*, Augustino teste.

§ 2. Iurisconsulti disputant, *An aulico tantquam legato oblata, pertineant ad aulicum, vel principem qui ablegauit*. Sed consuetudo obtinuit, vel legato relinquuntur; nisi ex qualitate doni aliud præsumatur.

§ 3. Refert Valerius, legatos quondam Romanos munera quidẽ accepisse, sed detulisse etiam in ærarium: & quidem priusquã ad senatum legationẽ referrent: existimantes, de publico ministerio nil unquã præter laudẽ bene administrati officii debere priuatis accedere.

§ 4. Legatus aulicus sit temperans & sobrius, inprimis eo tempore, quo proponenda erit legationis summa. Vt Xenocrates Atheni-um legatus cum incurrere nollet, dieitur, nec quicquam voluisse aut gustare prius, quam legationem suam exposuisset.

§ 5. Licet Honorius & Theodosius Imp: rescripserint alieni regni arcana non scrutanda: tamẽ legatus reuersus omnia ea narrare debet, quæ ad Remp. videntur spectare. Vid. mores, religionem, & leges gentium, regionum, situm, arces, ciuitates, vel titũ Principum, Con-

filiariorum qualitates, origines, familias, potentiam, opes, ædificiorum formam, &c.

Legatus tractatus
56. Aulicus semper sit Principi auctor, ut legatos non etiam adeo gratos, splendide excipiat: magnifice tractet, clementer audiat, liberaliter dimittat, ne quam habeant occasionem de inhospitalitate conquerendi.

Curiositas
57. Aulicus consiliarius & legatus semper plus timeat de bono exitu, quam speret: ne in-curiosius commissa tractet, fiducia felicitis exitus: alias curiositatem in omnib. aliis fugiat, auctore Plutarcho. nam si eam validam alendo reddiderit, & violentam: is propter consuetudinem deinceps difficulter eam cohibere in iis poterit, quæ curare non liceat, In aulis usque adeo est curiositas grata titillatio, ut inhiberi nullo modo possit.

58. Ut dissensio ducum in bello ad agendos & provehendos hostium conatus multum prodest: sic etiam consiliariorum disunctiones illis, contra quos consilia dirigere debent, subveniunt.

Verborum
59. Consiliarius prudens aulicus, plus mentis, quam verborum in sermone relinquat, & cum magnis viris studeat esse brevissimus in re sua tractanda.

Gratia
Gratia
Gratia
Gratia
60. Consiliarius aulicus cum aliquid magni momenti vult tractare cum Principe, eligat commodam occasionem, & initium faciat de re grata & noua. Si enim aliis negotiis sit intentus Princeps, parum gratæ ante audietur Senator vel alius aulicus.

61. Multa sub prætextu legationis callidè & malitiosè fieri solent: itaque variè instituendæ sunt, *infantia enim pernitiosa sub legationum specie tractare dicebat* Cominæus.

62. Conducit vt legati & consiliarii fuerint decepti, qui enim nunquam circumventus est, truncum esse dixeris potius, quam hominem, propterea quod inter prauum & vitiosum quid intersit, diiudicare nequeat.

63. In negotiis principis tractandis conferuet legatus & consiliarius dignitatem: verum eam statim amittit, si dixerit, principem non esse plenè resolutum, ex eo enim variè fumuntur cõiecturæ infirmitatis & impudentiæ.

64. Consiliarius & legatus aulicus benè viuat, & verum intelligat, quod est sapientiæ: benè consultet, quod est prudentiæ: benè velit, quod est iustitiæ: & benè agat, quod est perseuerantiæ.

65. Aulicus consiliarius in omni deliberatione, quæ de rebus politicis suscipitur, benè consideret, unde minora aut maiora absurda sequantur: eamque sententiam pro optima habeat, ex qua pauciora incommoda oriuntur, quæq; proximius ad decalogum accedit.

66. Aulicus Consiliarius sciat nullam ad evitandos errores commodiorem esse viam, quàm egregia cogitare, selecta, & paucalocui & agere, illaque honesta & licita, Reip. imprimis uniuersæ necessaria.

67. Aulici consiliiarii reuera miseri, à ser-

vorum & mancipiorum specie parum differunt, qui ex scrinio gynecæi vel aulici concionatoris cerebro & præscripto, consiliū sumere mutuò, vel tanquam promutuū: & ne priuentur officio, subscribere duorum triumque opinionibus, in causa salutis coguntur, ut prima syllaba *sub* vel *suppe* salua sit: talis aulicus,

Auf sit, aut semper postulat esse miser.

Et Theodoricus Afer tales Ecebolos trucidari iussit, dicendo: *Si Deo fidem non seruasti, quomodo homini sinceram conscientiam seruabis?*

68. Aulicus nobilis vel ignobilis, qui non est Consiliarius, qualis esse & in quib. se exercere debeat, hic tractare non est nostri propositi, tales itaque legamus ad elegantem tractatum de Aulico *Comitis Castellionei*: huic tamen, & nostro communia subiiciemus.

69. Aulicus in maiorum suorum nobilitate ne delicias, ut Agapetus ad Iustin. Imp. scribit, faciat. Cuncti enim primum parentem habent cœnum & limum, tam is qui in purpura superbiunt, quàm qui paupertate afficiuntur atque morbo: tam qui diademate redimuntur, quàm qui per cubicula excubant. Ne igitur superbe auitum jactemus genus lutulentum, sed probitate & integritate morum gloriemur. Ante omnia videat; ne sit ignavus nobilis, ne illi dicatur:

*Audi Nemesis: sancta vide quæta monstra
Immanibus ingeniis statuere triumphos.
Jactant otia parta negotiis paternis,
Ac ignaua nobilitate gloriantur.*

70. Aulici & verè magnanimi laudabiliter tamen faciunt, inter angustias fortunæ auitum nobilitatis genus retinentes, vel interruptum ab obliuione vindicantes.

71. Aulicus videat ne superbia & fastu nobiliores & alios præclaros viros offendat, inuidiamque in se concitet, si ex humili loco ad id fastigii evehitur, vt nobilissimos antecatur in primis sruuda gratia, vel per malas artes, nõ claris factis. Nam in hac misera vita, vt eleganter & piè Cominæus loquitur, nihil potius ducamus: quam ut metuamus diuinum iudicium, & studeamus in rebus omnibus equitati: neque defatigemur iis curis, quales ferè suscipiuntur à multis nimia quadam ambitione & cupiditate augescendi.

Erga.

● *Fortunam referenter habe, quicumque repente
Diues ab exili, progrediêre loco.*

72. Aulici noui homines, qui volunt ignobilitatem suam magnis nominibus ficto genere: non virtute inferere, deridiculi sunt & habentur: ut & illi, qui contra tantum sordidum genus & originem obscuram amant: tantummodo aurum & argentum quærentes, & tanquam summum bonum exoptantes, genere in matrimoniis contrahendis & aliis, neglecto.

73. Cum omnia quæ nunc vetustissima creduntur, noua fuerint, neq; origine careant, utriusq; præmia desideret naturaliter: & difficilis

fit veræ nobilitatis definitio: prudens aulicus generis splendore insigni dono Dei coruscās, aulicum propter nobilitatem recenter adeptam, eaque dignum ne contemnat, cum eiusdem sint generis, virtutis conditionem si considerauerimus: sed repetat illud tritum.

Esto, quod es: quod sunt alii, sine quemlibet esse.

Quod non es, nolis: quod potes, esse velis.

*Si enim, inquit Apulejus, laudas aliquem quia generosus est, parentem eius laudas: si vero, quia dives, fortuna hoc debetur: si eum laudas, qui bonis moribus & artibus doctus sit & valde eruditus, in toga-
ta vel armata scientia & militari, quantum homini licet, tunc ipsum virum laudas, non aliena:*

74. Ex dignitate & præstantia formæ & faciei aulici, animum haud degenerem colligere Princeps, & corporis forma præstantem præferre deformi debet, vt supra dictum.

75. Aulicus præter & super experientiã sapientiã & eloquentiã, etiã sit specie inaniũ validus, vti moribus exquisitis, corporis elegantia & proceritate, vestitus splendore, tum omnium rerum magnificentia, quæ congruenter in omnibus, Aristotele docente, instituentur: alioquin definit esse magnificentia.

76. Omnis aulicus in aula obseruet, vt habeat frontem apertam, linguam parcam, & mentem clausam: & ne sit gestuosus.

Ne gesticulatum loquere, aut caput manusque

Iacta Nimis hic optime dicta devenustant.

Sed nec sic, quasi cum quo a'io leuis loquare.

Spectes aliorum: tua frons sit apta fronti,

sed verumque modesti dabis, alterna reponens.

77. Si aulicus sub principe periculum & invidiam effugere cupit, à nemine alio sibi officia dignitateque deferri patiatur, præterquam ab ipso principe.

78. Aulicus non perpetuò adsit Principi, neque diu nimium adsit; quorum alterum parit odium & satietatem, alterum obliuionem.

79. Aulici enim prudentes cum Principe tanquam cum igne agant: à quo non adeò aberunt, vt illius calore foveri non possint; nec sic illi appropinquabunt, vt illi incendio ipsi conflagent.

80. Vt etiam cum commodo tuo absis, ambiendæ sunt legationes favorabiles, nuptiales & similes, vel tantum honorificæ: & hoc pacto aulicus semper novus redit.

81. Innocens invidiam aulicus æquo animo cautè contemnat, & rectè agendo, & vera dicendo, invidiam marcescentem rebus alterius opimis, vincat.

Recte invidia est, refugo comparat a telo:

Telum solidi si quid ei se obiicit, inde

Retrò refilit, nec nocet huic, cui minatur:

Quin & redit, & vulnerat ipsum arcitenentem.

Itaque.

Aude animo invidiam contemnere, non nocet illi,

Quem petit: auctori sed nocet illa suo.

Nam.

Sila invidia fosse vna, febre, tuto il mondo morirebbe.

82. Aulicus mordaces inuidorum in se sermones lepide & ingeniosè repercutere, nō magna vehemētia refutare debet, Vt puta Hispanos, asserentes, etiam in Hispania fuisse, qui reperissent Indiam, verecundè Columbus irrisit, & respondit nihil: sed ovo afferri in triclinium iusso & mensæ imposito verso ad omnes sermone: Age dum, inquit, domini mei, cum quolibet vestrū deposito in cœnā pignore certo, neminē eorum, qui hic sunt, facturū ovo isto, quod ego facturum sum, videlicet, vt nullonixuum adminiculo stans & erectum in pedem suo pte nutu maneat periculum fecerunt omnes, neque vlli illorum successit: sed ipse Columbus ovum altero eius fastigio vel angulo mensæ illiso ac leviter quassato, rectū firmumque constituit, significans id jam omnibus factu facile, postquam ipse primus probasset, & Americam inuenisset.

83. Invidia communis pestis aulica: quæ vt nomini connascitur, ita Bald. scribente, inter pares, vel apud inferiores quoque solet oboriri, nullis remedijs potest curari, & imminui, quàm humanitate & affabilitate.

84. Casum, occasum patiens repetat consolationis illud Macrobij.

Non possunt primi esse omnes omni tempore.

Summum ad gradum claritatis cum veneris.

Consistes egre, & citius quam descendas decides.

Cecidi ego, cadet qui sequitur, laus est publica.

Pra-

Parva enim, inquit Polybius, temporis intervalla, homines in excelsa fastigio collocant, & eosdem rursus ad extremam miseriam ac calamitatem redigunt: atque eos maxime, qui in aulis principum vitam agunt. Hi enim similes sunt calculis in publicis, consiliis dari solitis: nam, ut illi modo ænei modo aurei dantur: ita aulici pro regis voluntate nunc beati, nunc miseri fiunt.

Lubrica namq; via est: magni cecidere, cadentq;

Est mihi qui quæ hodie, cras tibi casus erit.

85. Neque semper damnosa aulico talis mutatio, Mantuano teste.

Pluribus excelsa vel opum, vel honoris ab arce,

Profuit ad modica fortis cecidisse quietem

Et hoc pacto vilis mundus redditur iis, qui æternam spectant: præsentis enim vanitatis cōtemptu imbuti, mundum noane negligere?

86. Naufragium semel passus aulicus in aulæ pelago, iniuste Neptunum incusat: nam si iterum vult ingredi, non deerit occasio. *nam vis temporis omnia soluit.*

87. Qui volunt sub aliquo principe facere magnos progressus, contentur seruitio promptissimos se exhibere, abrupta enim contumacia, non solum progressus aulici interrumpit, sed eos frangit & tollit.

88. Aulicus qui à principe provehi cupit, semper studeat ante illius oculos versari, & ab eo conspici. Sæpè enim repentina ingruunt negotia,

tia, quæ principes illis committunt, qui prius ipsorum conspectui offeruntur.

89. Aulicus qui sapit, semper futuris & periculosis tuta & præsentia, dummodò honestè fieri potest, anteponat. Qui enim suis cupiditatibus terminum non statuunt, & futura præsentibus præferunt, pluribus dignitatibus inhiantes parum plerumque proficiunt, & sæpiùs repulsam damnosam patiuntur.

90. Aulici rudes, & stolidè feroces, etsi digni vituperio: attamen nullo flagitio contaminati, excusatione & venia sunt prosequendi.

Sic vive tibi, sic aliis, vt dicere possis.

Te pacem homini, te vitio indicere bellum.

91. Aulici quamuis morum & affectuum indicia premant & occultent; erumpunt tamentandem & se produnt.

92. Magni aulici secessus sæpè instituunt, quo intentius iram, simulationem & secretos animi motus exercent, & meditentur, & in altitudinem se condant: Ocasione postea oblata promunt, quæ in illa solitudine concoxerunt: quod omnibus politicis & militibus commune est, nec semper benè succedit.

93. Nihil miserius excogitari ferè potest, quàm aulicos stultæ sceminæ seruire. Fugiant itaque aulici sceminarum imperium, in primis imprudentum.

94. Aulicus quicumque magnum aliquod facinus aggreditur, antequam illud divulgetur,

*Faciunt
perire
vultu*

getur, omnia ad id necessaria præparata habeat, vt supra.

95. Inter offensiones aulicas, & beneficia hoc interest: quod simul & semel illas expedire, & pro vna vice conuenit, ne nimium iritentur animi hominum, ex earum iteratione. Beneficia verò sensim & sæpiùs sunt conferenda, & in plures vices compartienda, quo homines magis ea percipere quæstu & delectatione cum amore erga conferentem possint.

96. Aulico in mutatione regnorum & recepto nouo principe, obest plurimum nimia tristitia & nimia lætitia. Expediit ergò vultu composito esse, & dum salua fide & decore possis, appositè lachrymas, gaudium, quæstus & obsequia miscere: Vidimus exempla ante annos paucos.

97. Aulicus statuât melius esse habere quàm expectare feudum: & secundum Accursium: *Melius vnum tene, tene, quàm centum cape, cape.* *uol tenebi x* Potiùs igitur sumat pecuniam paratam honesta mente, & repente, quàm expectantiam, vt vulgo loquuntur, lente.

98. Aulicus semper famæ dare debet, quod ad munus acceptandum, vocatus electusque accesserit.

99. Aulice, licet cum intimis tuis agas de Principe tuo, vel ipsius administratione, semper dirige verba in sensum talem, qui non possit in peius detorqueri.

Mundus

100. Multi aulici fastus & pompæ gratia tantum multis muneribus impertiuntur, quos secreto habent invisos. Muneribus itaque ne fidas.

101. Aulici qui res quos dignitate superant, novo principi prius, successiuè, qui sequuntur, iuramentum præstare debent.

102. Prudentis & cordati est senatoris aulici, in iis quæ ad Rem publicam pertinet, non uti cõsilio nisi suo, vel cû periculo offensionis.

103. Experientia cognitum est, ob nimium studium provehendi amicos, ad dignitates & officia, quosdam aulicos, res proprias turbasse & evertisse. Fugiant itaque tales promotiones.

104. Bonus vir aulicus semper exilium voluntarium libentius voluit suscipere, quam quicquam contra mortui Principis ordinationem, ante voto comprobata, agere.

105. Cùm ænuli tui aut sordida senescunt, aut per libidines pessundantur: tunc aulice, optima tibi offertur occasio, res tuas provehendi, & illis citra proximi incommodum resistendi.

106. In aulicis ad iniusta facinora exequenda, semper obtentui sumuntur iustæ causæ: ut hoc colore alij populi & tua facta comprobent, & an læsa sit Respub. non solent argumentis probare, sed manifesta statim damnare extare Respub. dicere.

107. Ab una ad alteram naturam absque requisitis mediis descendere, inutile & periculosum est aulico.

108. Improbi aulici suggerunt Principibus, vt hostes, quos alia ratione tollere nō possunt, nuptiis propin quarum alliciant, & sic subdola affinitate evertant.

109. Artificiose species exprobandi vicia alicui est in aulis, cum, quasi cum excusis, loqueris, quem corrigis.

110. Quāto plus aulicus nititur in sermone vt sensus penitus abdat, tantō magis incertum & ambiguum implicatur.

111. Quando prudens aulicus cognoscit se in offensionem Principis inaduertenter incidisse, nil moretur eum quoquo modo lenire: reconducit enim altē offensas Principes, quas suo tempore multo grauius expromunt.

112. Iræ implicabilis aulicæ est, vt verba omittat, tempus & occasionem grauius laedendi expectet.

113. Preces Principis affinium, vxoris, matris, sororis, filiarum, & earum personarum, quæ in magno pretio sunt, plurimum efficaciarum apud ipsum semper habent: ideo prudens aulicus, earum patrocinium & gratiam honestis meritis querat.

114. Si negotio tuo & causæ consociare aliquem velis aulice, id nulla ratione meliùs assequi poteris, quàm illi tecum commune periculum ostendendo.

115. Aulici sub obtentu consulendi Principem possunt frustrari illos quibus cum agunt.

116. Aulicus qui sibi odium & inuidiam haberi

haberi videt, propter favorem Principis, caveat æmulos odia enim erunt acriora.

117. Simultates inter aulicos exortæ, bene sunt obseruandæ ne dum vni parti, adhæres, offendas alteram, vt suprâ.

118. Non multa vno tempore sunt petenda, ne Princeps ea concedere grauetur aulico.

119. Cum lex sit historiæ, vt veritas ante oculos habeatur, gratia atque odiis posthabitis, melius est historicum & politicum aulicum, si non fert ratio temporum, ab historia scribenda abstinere, quàm eam turpiter metiendo & adulando, quod plerosque factitasse Flavius Vopiscus scripsit, maculare. Reipubl. enim interest, ne quid omninò, nisi qd sit compertum & exploratum, in lucem exeat, & cadavere viuum animal vendatur.

120. Aulicus parum fidei tribuat, plerisque concionibus funebribus, quas passim divulgant, cum nugis Francken / Eisingeri / Gallobelgici / & similium, quibus viventibus turpiter imponunt, & posteritatem fœdè decipient: rarò enim fit, vt non plùs affectioni & nummis, quàm veritati tribuant: & citiùs corniculas in Africa, quàm aliquid solidæ veritatis in iis reperies. Puniantur æquè omnes publica imperii Constitutione.

121. Ars hæc est aliorum, qui maximè aliquid cupiunt vt speciem reculantium induant, quo enixiùs rogentur, id suscipere, quod flagrantissimè cupiunt, aulico more.

122. Nunquam successor in officio aulico intermittat solita munia, nam eo non obseruato, serui & subditi lasciuunt, & politicus contemnitur in aula.

113. Initia omnium principatum gratiarum sunt plena: & qui nondum confirmatus est in folio, omnium animos demereri solet, nihil alicui negando, quod in aulis malitiosè obseruant familiari rei augendæ operam dantes improbi aulici.

124. Imperiti sunt, qui improbant in Politico aulico & milite eloquentiam. Omnes enim verè politicos & milites memoria repetamus: inueniemus præcipuos fuisse eloquentissimos. Abiiciant ergo Aulici falsam hac de re opinionem, & quanta sit vis eloquentiæ, considerent.

125. In aulis sæpè quod preces non possunt in lite componenda, minæ operantur in principum ministris.

126. Populi & multitudinis furor nemini, quamuis illustri & claro aulico, parcat: & sæpius in eos qui auctoritate pollent accenditur: Cede itaque furori.

127. Ad magna facinora perpetranda nunquam non tenebræ noctis diliguntur ab aulicis & militibus.

128. Aulici ad sedandos tumultus aptissimi sunt illi, qui bonis artibus grati in vulgus sunt, qui quidem semper rari: diligenter itaque ex aulicis eligendi.

129. Aulicus qui vult compescere seditionē, is quàm celerimè tollat è medio capita eius: & quidem prompto ingenio ad asperiora.

130. Aulicus qui populi studium & fauorem possidere desiderat, is ante omnia ingenium ciuile, & comitatem præ se ferrè debet.

131. Muliebres dissensiones sæpè maritos inter se proximos accēdunt & alienant. Negligat itaq̃ue aulicus muliebres altercationes.

132. Rarè euenit, vt clarissimis parentibus geniti, magnos spiritus quasi hæreditariè non gerant, ac retineant aulici.

133. Aulici boni nouerunt, & usus contra Machiauellum ostendit, priuatis subditorum discordias, nisi continua principis vigilantia extinguantur, ipsi & Reip. exitium parere.

134. Haud dubiè quandò sunt res commotæ, potior habetur is, qui audacia est magis promissa in aula.

Crescit vegetum cor simul, atque difficultas.

135. Cum tria sint vincula, quæ homines à malefaciendo deterreant. Religio, pudor & pœna: ultimum quod legibus imponitur, firmissimum est, cæteris duobus, in primis in aula.

136. Circumspectè laboret aulicus, ut peritiã morum principis, cui inservit, adquirat: & principis talem obseruet, eique ne fidat omnia acta principis probanti.

137. In aula cuius facta discordant verbis, ei nunquam fidat iuranti: quod enim loquitur, id semper sapiens debet agere, inquit Seneca. Verum enim illud:

Qua non facias diuere, id est, quod es, nec esse.

Nec qua facias dicere, fortis aut modesti est.

138. Coertendi sunt aulici, et si concionatores sint, qui viros & foeminas proacibus scriptis & verbis ignominiosis diffamant.

139. Viriliter agit ille, qui omnibus in foedum seruitium, & deformem pestilentemque adulationem, meretricem aulicam lapsis, virtute & constantia solus aduersatur, iniquo aulicorum iudicio, & peruersae opinioni.

140. Quae cum aliqua perturbatione in aulis fiunt, ea nec constanter fieri possunt, nec iis qui adsunt probari prudentibus.

141. Quem tibi vis fidum esse aulicum, ei ut sis fidus stude, nam falsum queritur se deceptum, qui prius alium decept.

141. Aulici prauis, qui aemulum ambuere cupiunt, eum sub specie honoris bene a doctrina, iudicio & virtute commendatum aliud amandant, ubi res sunt perturbatae.

143. In aula res magni momenti quas Principi exponere non possumus, eas per illos Principi monstrare debemus, quibus cum illo maior est conuersatio.

144. Ut aula est res vetustissima, sic vetus malum aulae & Reipub. inesse recte Tacitus dicebat *adulationem, perpetuum malum* (Q. Curtio auctore) *(principum, quorum opes sapius assentatio quam hostis evertit: & abundans omnibus rebus in aula, excepta veritate. Quid Nero-*

adulatio. Quid Cæsarem contra patriam rebel-
lare fecit? adulatio. Quid Rehobaam Tyran-
num fecit? adulatio. In aula igitur unus Clyti-
us præferendus sexcentis Aristippis,

145. Adulatio in aulis, etsi multa procre-
at commoda tamen semper est scedissima &
inimicissima existimationi, & tractu temporis
infamiam affert. Vitent itaque bestiam istam
ipsi viri boni qui sunt in aulis.

146. Aulicus qui sperat se brevi aliquã di-
gnitatem adepturum, cauere à superbiæ osten-
tatione: imò humiliter se gerere debet: sic enim
& illius à quo dignitatē expectat, gratiam cō-
seruabit, & communem aularū pestem, inui-
diam effugiet. Qui considerat secum, quàm
omnis dignitas vana & instabilis, is nil timebit.

147. Aulicus quando quid à Principe
consequi studet, id ita potest, ut unius ipsius
principis neq; cuiusdam gratia & beneficium
consecutum se fuisse appareat & illi soli acce-
ptum id referat.

148. Qui in petendis pecuniis rarò sibi-
ipsis sciunt imponere modum, aulici ab aula,
tanquam avari & puras manus non habentes,
removeantur.

Aurum lapide, ast homines iudicantur auro.

Aurum ignis coquit, exprimit, efficitque purum.

Auro coquitur, soluitur, impurus homo fit.

In auro enim simul concurrunt cordis du-
ritia, inquietudo mētis, violentia, fallacia, per-
iurium, fraus & proditio, Rei familiari operam
dare

dare honestum est, sed turpiter id faciunt plerique aulici, qui neque certos fines ponunt: & cum iniuria aliorum fortunas quærent & amplificent, & in ipsam patriam, principem & amicissimos iniurii sunt.

149. Licet Ludouicus IX. Rex Galliaë metu coactus, suo medico optimum menstruum stipendium, videlicet decem aureorum millia dederit: tamen nunquam in animum inducat sibi aulicus, quod velit extorquere aliquid à Principe, ac velut perfringere ærariū, siue det, siue noget petita, æquo animo utrumq; ferat. Est enim prouerbiū tritū.

In splendidiſſimis eriam epulis exiſtere ſemper aliquos; qui minus bene tractentur.

Idem vsuuenit in aula, dum alii quod uolunt, adipiscuntur: alii spe & expectatione decidunt.

150. Manibus & pedibus, ut dicitur, laboret aulicus, ne videatur principi ignauus, & nullius ponderis: talem namque tanquam onerosum auertabitur. Sint itaque utiles aulici, non tinea & torices palatii.

151. Fallaces & versuti aulici quando rem aliquā disseminari cupiunt; per secreti socios eam primum occultis sermonibus crebrescere curent: deinde vago rumore apud imperitissimi cuiusque aures, & rursus apud turpidos & noua cupientes, mox ipsi autores prodeant, & extremam imponant manū. Quod ex Tacito sæpius, & nouissimè feliciter practicatum scimus.

152. Prudentiæ aulicæ & politices cognitio

adquiritur varia lectione, continua actione, insigni experientia, longa atate, peregrinatione, multorum populorum, aularum & Rerum pub. contemplatione.

153. Prudens aulicus semper fit in occasionem paratus, sine ea enim virtus languescit & jacet.

154. Aulicus operam dabit, vt omnes principes aliquo officio colat, dummodo non sint inimici illius, cui necessariò inseruit, alioquin illis inuisus redditur, & si non omnibus potest obsequium prestare, saltem illos non contemnat, & talem euitet suspicionem: in tot enim humanis mutationib. potestis, qui hodie rerum potitur, extingui, & alius, de quo non cogitaris, succedere.

155. Aulicus apprinnè obsequio susse debet: eo enim ipso, gratiam hominum colligit, & collectã retinet, Rectè enim Tacitus inquit.

Quando quisque promptior obsequio: tanto certius honoribus & opibus extolletur.

156. Aulicus Politicus Reip. salutem anteponeere debet omnib. priuatis commodis, affectib⁹, injuriis, adeò vt priuata nihil aestimet.

157. Quilibet prudens aulicus discat, ut loquitur Annibal Scotus, crassum bibere: perferat acerba omnia, quousque ad finem suum perveniat: patienter & recta via ad dignitatem expetitam ascendat: iram & affectus corrigat, imprimis in actionibus, & multò rectius est ut agat, quod agit, ubi animus deserbuerit: Galeno authore, nec furor ille brutus ipsum occupet:

cupet: tūm inueniet quod cum ratiōcinatione pugnat.

158. Quicumque vult eminere aulicus in aliqua re, proponat sibi ad imitandum aliquē ex perfectissimis aulicis, cuius mores arte inq; ambiat, & multum efficiet breui tempore.

159. Etsi sumendi vltionem oecasio optima sit in aulis de inimico, cum eius res sint dubiæ: tamen vir bonus & magnanimus nunquam hoc committere debet. Fcedum spectaculum est homo: qui quid per vindictam & iram indecore, seque indignum gerit.

Magnanimo nihil nocetur.

Ne ulciscere damnum, imò satis fit potuisse.

Ignoscere vindicta viro maxima fortis est.

160. Cum à debiliore latere filium rumpatur, validiores in aulis nunquam sunt irritandi, non enim hodie vel heri hoc fieri incipit inquit Thucid. sed semper accidit, ut inferior potentiori subjaceat.

161. Detestandi sunt malitiosi aulici, & è medio tollēdi, qui virum bonum, clarum, innocentem, non conuictum, imò ne quidem legitimè accusatum, interficiunt, evertunt, vel in carcerem conuiciunt, & postea sceleris & proditionis eundem inculant.

162. Ah iustitia tormina, va foro bilinguis,

Vltoris ubi flammea fulgetra Tonantis?

163. Aulici illi qui Rempub. turbati, bonosejicere, & summam rerū tenere cupiunt, socios sibi eos adjungunt, qui ante honorum auidi, crescere in Rep. non potuerunt.

164. Cautus aulicus semper se grauem in credendo & sperando præstet, nec omnia pro veris, nec omnia pro falsis habeat: sed aliud minus credat rerum illarum, quæ promittuntur in aula.

165. In aula res malè se habet, quando est licentia deterrima cuique excitandi impunè probra, calumnias & mendacia, inuidiamque in mortuum magistratum, & relictos vivos ministros.

166. In negotiis principum aulicum oportet insistere in inceptis & destinatis. Parum enim est res magnas rectè aggredi, nisi obstinate ad finem usque eas prosequamur.

Nec temerè incipio, nec citò desisto.

Multa enim, Liuius monente, sicut non aggredienda, ita semel aggressis non dimittenda. Breuiissimi enim temporis inconstantia totius persæpè vitæ fidem auferre, dicebat Libanius Sophista.

167. Præclarè actum est cum aulico, si patitur propter exactam obseruationem constitutionū præmortui principis, & propter fidei confessionè, potest enim cū Dauide canere

Vera facit, ut loquar, & pia dogmata spargam.

Hinc premor, & plagas probraque multa fero.

Quid enim inquit M. Tullius laudabilius, quàm memoria rectè factorum & libertate cōtemptum negligere humana: Si secuta fuerit quæ debet fortuna, gaudebimus: sin minus, ego tamen gaudebo quamuis qui fuerim, & qui esse potuerim, esse non possim.

168. Et contemptus inde ortus, est contemnendus ad recta vadenti.

169. Operam dabit aulicus, ne, dum alios in obsequio vincere studet, in adulationem turpiter prolabatur.

170. Gradu dignitatis dejecti fortius agunt, modo res familiaris patitur, ut in ocio privato degant, quam ut minores honores prioribus assumant, vel principis inferioris aulam adeant, nisi talis potentioem prudentia & auctoritate superet.

171. Prudens aulicus concordiam & amicitiam inter principem, fratres, sorores, principis generare potius studeat, quam dissensiones excitare.

172. Aulicus verus in honesta in principis gratiam quocunque velo vestita, nec expedit, ne maiorum laudem & propriam dehonestet. Errarunt enim valde, qui spe lucri, honorum, vindictæ, cupiditate, subdolis & proditoriis artibus emergere & crescere voluerunt, & tandem proditione peracta, dignam mercedem perfidiæ & proditionis tales accepisse, infinitæ historiæ docent.

173. Aulicorum improborum ars est, aliud prætendendo potentiam sibi comparare, & res suas augere, omnes studiosè sibi conciliare; senatorum maximam partem ambitu sibi adquirere gynæceum corrumpere ad perferutanda arcana: in quibus & similibus quæ proferri non debent, præceptore utuntur Seniano. Removeantur in tempore tales.

174. Aulicum improbum describit Tacitus:

Corpus aulico sit laborum tolerans, animus audax, sui obregens, in alios criminator, iuxta adulatione & superbia: palam compositus pudor, intus summa adipiscendi libido, eiusque causa, modò largitio & luxus, sepius industria ac vigilantia haud nimis noxia quoties parando regno finguntur.

175. Bene in aulis obseruentur aulici Medici: plerumque enim inalè conscij in conscientiam sumunt Medicum, vt Scianus Endemium amicum ac Medicum Liviae, specie artibus, frequentem secretis.

176. Primas aulice, dominandi spes vbi sis ingressus, ad sunt tibi studia & ministri.

177. Vulgo jaectata cum magna impudentia & infania, super id, quod nullo certo auctore firmatur de viris principibus: promptè ab aulico sunt refutanda: vt multi delevissent, falsum, vanum & incredibilem rumorem de optimo quodam principe sparsum.

178. Aulicus tegat spem & favoris exordium quo princeps eum amplectitur, alioquin perniciem, vel ad minus remorā accelerabit.

179. Aulicus, quem recentia & vetera odia premunt, impossibile est, quod tandem non evertatur. Qui itaque sapit, videat ut conflata extinguat.

180. Aulicus qui aliquem insinulavit criminis, quod respicit personam Principis vel Reipub. debet cogi ad accusationem peragendam.

181. Aulicus convictus, quod pecuniam ob rem judicandam vel expediendam acceperit, removeatur, nec in aulis principum præpotentes sint venales, & ne, dum prosperè fruuntur gratia principis, malè abutantur.

182. Aulicus perfectè perdiscat naturam & ingenium Principis, & quibus modis temperanter se habeat.

183. Licet quisque in Repub. tantum possulet, quantum habet virium non ratio, non modus, non lex, non mos, non officium valeat, non iudicium, non existimatio civium, non posteritatis verecundia tamen aulicorum socordiã irridere debet, qui præsentis potètia credat extingui posse sequentis ævi memoria.

184. Temporis iniuria quandoq; contingit, vt sit clamandum aulico cum aliis.

O deus, qui de terris Astræ requiris

Auræa: tolle me: ser vileus ad sidera cæli.

Astræam cæli positam inter sidera cernes:

Non terris quærendo lates.

Verùm cum omnia vertantur, multi post multos annos sentient iustitiæ fructum, & iniustitiæ pœnas. Patere itaque & vinces. Nam qui in adversa fortuna tempus trahere potest, & ex varietate nunciorum & rerum conari, aut properare, is procul dubio se meliori tempore reservabit.

185. Aulici caveant ne secundum receptã opinionem hominum cum Atheniensibus de

articulis fidei statuunt, quandoque falsum ze-
lum, & absque scientia præcedentes.

Sapè scelus cælum zeli velamine texit :

Cui zelus cælum est, non facit ille scelus.

186. Vulgo aulicus rarò vel nunquam ad-
hæreat. Est enim monstrum terræ : Sunt sua
monstra falo, sunt sua monstra solo. Et ple-
runque cum consiliis perierunt, vulgi, & po-
puli partes defendentes, exemplo Græchorum
& Sp. Melij.

Proh ! vulgus, pelagus indeclinabile virus.

Rectè & sapienter Scaliger.

Qui pendet ab errore & opinione vulgi,

Pendet magis, atque arbore qui pendet ab alta.

Non quod semele venit & abiit, id nocet nil.

At quod dubiis articulis stat, instat, vrget.

Vanescit, ad est : esse malum id pusabo solum.

187. Quod Plautus denotat, per Episto-
lam scilicet aut per nuncium quasi regem adi-
ri eum ajunt : id maximè prudenti aulico ob-
servandum. Debet enim Epistola etiam præ-
sentem adire, id est, ex dignitate principis &
utilitate aulici.

188. Aulicus nihil remittat studij, vt in
cursu vitæ aulicæ avertat principis de se suspi-
ciones, rumores vulgi & invidiam.

189. Aulici ne gratiam collectam effun-
dant, solent principem suum ad vitam procul
à civitatis amœnis locis degendam impellere,
vt in manu habeant aditus, & arbitri sint lite-
rarum

tarum sive libellorum supplicum, & vitent
adempta salutantium turba, invidiam.

190. Autoritas aulici valde augetur, si illa,
quorum alioquin nulla extant documēta, no-
vit probare ex annalium memoria, historia,
vatumque carminibus.

191. Aulicus initium bonæ voluntatis &
gratiæ amittit, si inopportuna hora princi-
pem adit.

192. Aulico non circumspēcto sæpè solet
esse causa everfionis, si delegerit cultum prin-
cipi exosum.

193. Nulla est major occasio adquirendæ
gratiæ principis, quàm si aulicus ostenderit re
ipsa, propria vita sibi principem fuisse chario-
rem, & vt vivat princeps, ipse maluerit mori.

194. Improbi aulici qui aliquem everte-
re audent, scelestæ via & calidissima vti so-
lent: subdunt aliquem, qui miserum accuset,
atq; illi interim partes iudicis assumunt, quasi
mera æquitate & iure non affectibus impulsis
iudicaturi sint: à tali iudice libera nos Do-
mine.

195. Maturè & sensim eundo aulicus pro-
motiones speret, nec nimium properet.

196. Aulicus etiam si habuerit causam de
principe conquerendi, caveat tamen à vocibus
contumacibus & consultis. Nam

Reverenter habe, quos superi dant superiores:

In se spuit, is qui spuit adversus Olympum.

Scaliger.

197. Callidi & scelesti aulici etiam in bel-
lo: quos

11) 103. quos colunt extrinsecus, semina futuri exitii meditantur; & quando ad finem operum pervenerunt, quem sibi proposuerunt, proijciunt.

198. Avaritia & superbia plerunque validorum aulicorum vitia.

199. Aulici noscentes principis ingenium; & qui illi continuo adsunt, quicquid cupiunt; obtinent, modo ne abutantur.

200. Aulicus totus a se, & virtute sua pendere debet, & gratiosus apud principem colere, sed non penitus cum illis res suas conferre & consociare.

201. Aulici non debent secreta aliorum rimari, ne dicantur curiosi & audaces; ut supra. Sycophantarum enim ratio; autore Plutarcho; est de tribu & familia curiosorum. Nam & curiosi aliorum infelicitatem in lucem proferunt.

202. Ejecto a principe ad opes immensas; & honores insignes; obsequium & honorem tribuere debemus; neque illum contemere tanquam novum hominem; indignum & indoctum, ne incurramus in odium Principis; si indignum talem fuisse exitus probavit; dicamus cum illo apud Tacitum; tuorum consiliorum socium; tua officia in Republica capessentem colebamus. Bonus tamen vir & consiliarius auctor sit Principi absque metu, ut bonos & exercitatos muneribus proponat.

203. Antiochus ille, qui bis exercitum duxit adversus Persas; in venatu feram sequens; in casa pauperum didicit:

Reges & Principes ad verum audire?

Nam studio est pravis aulicis; ne quid audiant nisi blandum auribus, vt supra.

204. Sinceri homines et si simulare nesciunt: tamen in aula degentes, falsa fictaque dogmata simulationum, & multa mala, alioquin inermes & innoxij in sinu aulicorum discunt etiam inviti: cum, præceptore Tiberio, ipsi Principes dissimulationem diligant; sæpissimè vtendum. Vfus simulationibus etiam David Rex & Propheta, & Ludouicus XI. Rex Gallie, filium Carolum sciri Latine vetuit, præter illud:

Qui nescit dissimulare, nescit imperare.

Sed tu cum Philosopho:

Nec dissimula, nec simula: hoc malis relinquit. *simulas*

Aiunt, simulanti simulato: ast ego contra. *simulans*

Nunquam simula: nec mala te malum esse cogunt. *curio*

205. Si aulicus magnitudinem quæstuum & aurifamem spectauerit, nunquam fidem integram & puram manus habebit sinceramque mentem.

206. Aulicus qui salua & pura conscientia & salvo existimationis honore secundum temporum conditiones, varios mores potest inducere, & illis cum iudicio vti, prosperum habebit successum.

207. Aulicus cum exteris negotia vix terminabit feliciter, nisi mores patrios eo in loco assumerit, quàm diu ibi vivit.

208. Aulici ex se nati, hoc est, qui propria indu-

m.

industria ad dignitates ex scholis puerorum vel simili officina pervenerunt, sunt adversus superiores tristi adulatione, arrogantes minoribus, & inter pares difficilesprehenduntur & pertinaces.

209. Aulicus prudens animum Principis erga se mutatum, & crescere invidios agnoscit, discedendi ex aula honestam dimissionem maturè petere potest, honoribusque cedere, quàm expectare, donec eiiciatur.

210. Polybius sapienter dicit, in aula Principum non tantum vituperando, sed etiam laudando sæpè fieri bonis calumniam: & eius tantum virus est, ut afflatu suo statim inficiat & exanimet multos, cum sit, Luciano deficiente, accusatio eius, qui in iudicio non cõparet, quique de illa non cognoverit, ut ab accusatore solo allata fuit: ita accepta & credita, omnifacultate respondendi adempta reo.

211. Nihil in aula principum periculosius est magnatibus & proceribus quam calumniatores bonorum: cum verò calumniæ assistât, teste Luciano, ignorantia, suspicio, livor, insidiæ, fraus, Principes sapiant, & sint circumspecti, ne viri boni & optimè de Repub. meriti ab illa vafra bellua lanientur.

Calumnia

Ni prius audieris ambos, ne cernito litem.

212. Ambitiosus aulicus proculdubio est censendus, qui prætextu Regiæ dignitatis amplificandæ, omnia pro animi libidine administrat, veteres officarios etiam probatos absque

213

absque ratione mutat, alios in eorum locum substituit.

213. Aulici in quorum potestate est princeps, & ex quorum voluntate gerit omnia, quamdiu boni sunt, neque immoderata affectant, bonis consiliis & salutaribus Reip. innotescere possunt.

214. Aulici matrimonia oblata à Principe non prudenter recusent, imò semper Principis consensu contrahant.

215. Aulicus vacuis æmulatione reliquis in consiliis & actionibus preferendus est, plusque ipsius sententiæ tribuendum; quam reliquorum, quorum affectus sæpius à recta ratione deflectit.

216. Aulicus fugiat dignitates, ad quas sine scelere perueniri non potest: non enim sunt felices & diuturnæ.

217. Vitellius aulicus, quo gratiam Agrippinæ pararet, consilium ejus se implicauit. Quod obseruent aulici studiose, & fugiant.

218. Improbi aulici quacunque arte & pacto possunt, student, ne Principis defuncti liberi, quem læserunt & contumeliis affecterunt, ducatum absque difficultate adipiscantur: cum ultio ex filiis sit timenda. Remouentur tales ex aulis.

219. Quod politicus aulicus aggreditur siue pacis, siue belli tempore, cultu vultuque quam maxime ad rem expediendam accommodato aggrediatur,

120. Didius senectute grauis, & multa copia honorum, per ministros agere & arcere hostem satis habebat. Quod notandum, ne gregii Duces, Aulici, Politici, Iurifconsulti existimationē multorum annorum cursu adquisitionem, amittant momento unico.

221. Incertæ sunt res Potentium: igitur aulicus propriæ virtuti, non aliis fidat.

222. Erat Cappadocia procurator Iulius Pelignus, ignauia animi, & deridiculo corporis iuxta despiciendus, sed Claudio perquam familiaris, cum priuatus olim conuersatione scurrarum iners otium oblectaret, Noli itaq; mirari ineptissimos quandoq; in aula fieri magnos

123. Tales si gratia & potentia Principum fruuntur, cuncta malefacta sibi impunè licere existimant.

224. Agrippina Statilium Taurum opibus illustrem pervertebat. Cautè igitur locupletes aulici vel subditi cum principibus versentur, ne cogantur dicere:

Villa mea me prodidit.

225. Dominationis cupidia aulici, cuncta regno, decus, pudorem, veritatem, corpus & animam viliora habent. Tales non patiatur aula.

226. Xenophontis Medici exemplo & scelerè, tum Imperatoris Bajazetis Medici edocti, colligamus magna facinora ope Medicorum in aulis peragi. Itaq; non nisi pii vocetur, vt supra.

227. Aulicus ne agat id in scio Principe, ex quo inuidia in principem queat redundare.

228. Aulicus ne eum lædat cuius fratres & propinqui ultiores sunt metuendi, scribit in marmore, non in puluere lædens.

229. Prudentes & boni aulici in pari potentia societate concordēs esse possunt.

230. Aulicus res quas aggreditur exactissime cogitare & ruminare debet, ut bonum exitum medijs aptis adhibitis fortiantur.

231. Aulicorum consilia cum sint, Guicciardino teste, venalia, curet princeps, ut in aula nihil venale, ambitioni, aut corruptionibus peruium sit.

232. Aulicus ne ex eo spiritusumat quod beneficio principis honores & opes cumulatē accepit: quia sepè interno affectu Princeps eum odit, cui multa confert.

233. Aulę magistri & Principum juvenum Præceptores conuiuere debēt ad aliqua in illa ætate, quę cū nullius iniuria sunt, ut in cæteris rebus maioris momenti, illos regere queant.

234. Semper relinquitur limen illius aulici, qui in Principis odium incidit: infortunatus aulicus tales obseruet, & in priorem statum positus talibus ne fidat.

235. Patrię necessitas, amplitudo nominis, & opum cōpia exigit, ut aulicus equos alat: & quō quis est generosior, eo libentius in generosum animal, docile ad pugnam, & idoneum ad defensionem corporis sumtus facit.

256. Aulico futuro in primis peregrinationes necessarię sunt: ut militi futuro, ut alie-

nismoribus perfectis, cautiones efficiantur v-
su rerum, & linguarum cognitione instruan-
tur, & speculum mortalium teneant, in quo,
qualis sit hæc vita, in via ad aliam cernitur.

237. Prudens aulicus nunquam exuat pri-
stinum obsequium, cuius gratia locum tenet,
ne sua negligentia aliis & nouis aperiat viam.

238. Prudentis aulici est inimici consilia
in contrarium vertere, & media quibus uti-
tur, occupare.

239. Quamuis inimicorum astus in aulis
intelligamus: tamen non semper conducit i-
psam aperire, sed melius ad tempus aliquod
dissimulare.

240. Aulici indigna & muliebris est de-
fensio ministri, in primis in causa religionis,
qua culpam in Principis iussione reijcit, vt e-
nim ex aula expectat, more nonnullorū Pro-
fessorum in Academia mensuram fidem ha-
bentium quid debeat credere: ita nil constan-
ter & sincerè aget in reliquis omnibus.

241. Aulicus fugiat amores. Fama enim iis
perditur, pecunia exhauritur, salus scemine ar-
bitrio committitur, & vigor ingenii amittitur.

Vbi sum, ibi non sum: vbi non sum, ibi est animus.
inquit, Plautus, cum amantiana anima sit in re a-
mata. In summa inquit Petrach.

Si com, e in costante, vaga.

Timida, ardit a vita degli amanti:

Ch' un poce dolce molto amare appage,

E' l'breuissimo riso et junghipianti.

242. Aulicus à feruorum familiaritate, filios abducatur, nihil enim ex contubernio seruili, nisi abjectum & sordidum oritur.

243. Ars est detestanda multorum aulicorum, quia liter creſcere non poſſunt, vt ad potentiam principum adipiſcendam laudent ſorum vel vxorum formam & elegantiam, vt principem accendant, & hoc modo ſibi deſinciant,

244. Principem aulicus longe fugiat, qui malam ſuſpicionem concepit, & omnia dicta & facta in deterius accipit,

245. In aula ratio qua ſtuum & erogationum inter ſe probe congruere debent.

Si anni videas circuitum explere volati

Summas rationes, tabulas diariorum:

Et paria ſimul conſieri: quare viciffim

Sumptum potes admittore, praſtare tamen. ſi

In ſubſidijs eſt aliquid tibi re-poſtum.

246. Qui apud principem urget & prepollet, omnium aulicorum, ſi poteſt fieri, animus & benevolentiam ſibi comparet, ne tempore gratia effuſe, habeat mutuis odijs ſibi inuiſum

247. Aulico forti & ſtrenuo, terra poteſt, in qua viuatur, non ita qua præclare moriatur deeſſe.

Vn belle morit, tutta vita honora.

248. Ad ſubleuandū metum, eius qui male de te in aula ſuſpiciatur, ars eſt bona, Cornelio teſte: blandimēta, illecebre & honoris oblatio. Qui vincere aduerſarium ex tuto cupit, beneficij & gratia certet bona.

249. In aula magna & factionum plena potētis aulici amici, mors infringit socii auctoritatem, præfertim si bonis artibus ambo fuerint præditi & princeps ad deteriora inclinēt.

250. Aulici omnes aut natura sunt facti, aut ita edocti & exercitati, ut velent odiū fallacibus blandimentis, & porrigant obuiam euntibus sine corde manus.

251. Seneca interrogatus, qua ratione ad extremam ætatem in aula vivēdo peruenisset: respondisse fertur: Iniurias accipiēdo, & gratias agēdo. Hoc discat aulicus, vel aulam tēpestivè relinquat.

252. Causa cur multi aulici nullos progressus faciant: in eo consistit, quod spectatē diversas spes, & nulli firmiter adhæreant patrono.

253. Prudens aulicus nunquam voluptatibus principis, si modo honeste sint, adversetur, nam à gratia excidet, & frustra se opponet.

254. Aulicus non tam verbis, quàm silentio quærere debet.

255. In aulis infrequens non est: at non semper tutum: ut aulici secretis criminationibus incusent, nam sæpe validius ab incusato aliis criminibus accusantes repelluntur.

256. Peccamus aulici plura, dum demoremur, quam dum offendimus.

257. Semper Vatinius in aula invenitur corpore detorto, facetiis scurrilibus, primò in cōtumelias assumptus, deindè optimi cuiusq; crimi-

criminationem, ut gratia, pecunia & vi nocendi pessimos superet.

258. Arsest improborum aulicorum, qui Principis gratiam colligere student, inquirant studiosè, quibus sit princeps infensus, eosque postea apud ipsum, variis criminationibus accusent: vti Senecæ accidit.

259. In aula si princeps duos pluresve suspectos habeat, tum debent illi, exemplo Senecæ, mutuos sermones & colloquia crebra intermittere.

260. Aulicus studeat facetiis, ouis more, non a prii: nec, dicunt Itali, ludas in eo, quod dollet: nec dicteria, de vero proferas. Asperæ enim facetiæ & quæ multum ex vero traxere acrem sui memoriam relinquunt. -joci
NB.

E' s' h' ernisce il Zoppo dee essere divisto.

Te respice: quid quoties obiicis cuiquam.

Irrisio regeat eò se, unde duxerit ortum. -irisio

261. Aulicorum captiuorum delicta probanda sunt, ne dicantur innocentes, ob inuidiam vel metum extincti.

262. Stulti sunt aulici, qui veteres opes luxuriosè consumunt, sub spe diuitiarum de nouo adquirendarum, NB. NB

263. Cautus & prudens aulicus, etsi à Principe parum aestimatur & diligitur: nunquam tamen indignationem contra eum ostendere, sed obsequium ubique exhibere debet.

264. Miserum est in aulis, & rara tempo- v

rum felicitas, sentire quæ velis, & quæ sentias dicere.

265. Imò & min iis pietatem quæ concernunt: debent aulici à superuacanea tamen rerum inutilium inquisitione, & Phrasium innovatione in sacris abstinere, & simul præcavere, ne novorum magistrorum & hominum de templo levitatem respondendo & subscribendo probent, ac iniquitatis & inquisitionis socios & executores se præstent.

266. Aulici concionatoris est dissentientem placare ut fratrem: monere ut hominem: obiurgare ut errantem, & humanitatis sparsio sale augmenta contradicentis diluere, sed hodie.

Ut procerum suppleant cum verba probantia desunt.

Textraque cum debent solvere crura, ligant.

267. In occupandis regnis, verè nihil salubrius, quam pro milite uti verboso concionatore aulico, is plus efficiet calumniis, mendaciis, quam miles armis. Confirmant hoc Iesuitarum actiones in obsidione Parisiensi. Sic nunquam Georgius à Kunstat Podibradius, Regnum Bohemix obtinisset, si non velò religionis & buccinatore Roikizano, Sacerdote vsus fuisset, neque infrequens est apud alios. Quod tamen consilium, bonus vir aulicus non semper seppeditet principi.

268. Natura excellentem aulicum, semper præferas tantum arte ex culto. Natura nãque

que semper perfectius agit, & si quæsieris, cui maiorem laudem tribuere debeamus, naturæ an arti? Natura, ut ille inquit, decreto quodam tacito vindictas feret: Ars tamen certior dux est.

*Natura
et Ars.*

269. Aulicus actam ætatem & per multos annos cum dignitate continuum vitæ ordinem non facile, etiam molestum, potest deserere.

ms.

270. Aulicus, qui ob aduersariorum criminationes Principis odium incurrit, requirat statim objecta & expurgaturum se affirmet: si notitiam criminum & copiam diluendi habuerit, ut supra.

271. Reperiuntur homines in aulis nouis, qui cuncta curant afferri venalia, ut inde lucrum capiant, qui in exordio gubernationis cum mercatoribus expellendi sunt.

272. Prudens aulicus diligenter apud se pensitet, quem & qualem pro intimo amico, & etiam ministro recipere velit. Nam sæpè pro amico & ministro venalem & emptum testem proditoremque cognoscimus.

273. Aulicus liberius in conviviis differentes, quantum fieri potest, famulos excludant.

274. Gratioli aulici quantò potentiores, tantò erunt invisiores: nisi auctoritatem humanitate muniverint: eâ si non extinguere, minuere tamen poterunt invidiam.

275. In aula semper novorum Principum

dd 5 mini-

ministri sunt discordes, & quis primas teneat, in diversas factiones scinduntur: cui malo in tempore occurrendum.

176. Istum, aulice, inter reliquos caucto, qui rei faciendę gratia, nunc huic, nunc alii factioni adstipulatur.

Favore

Principi

277. Princeps licet aulicum proprio affectu diligat: tamen studeat simul habere validum patronum, qui principis voluntatem in sui favorem accendat, vt supra dictum.

278. Aulico parum refert, quomodo à ceteris æstimetur, dummodi Principi prudenti, qui illum sublimare & exaltare potest, probetur: prout fertur Stephanum regem Polonię Magno Cancellario, tunc temporis Castellano, more maiorum stanti dixisse: Faciam, ut brevi possis sedere.

279. Rarò in aulis simplex sermo invenitur, Galba cum Pisone loquente teste: Ego & tu, dicebat, simplicissimè hodie loquimur ceteri libentiùs cum fortuna nostra, quàm nobiscum.

280. Aulici qui noluerunt alicui dignitatem quandam voto suo cõferre, effusius ceteris euecto gratulantur & gaudere se simulant.

281. Aulicus etiam in habitu, incessu & ornatu suo multum adhibere debet curam, ne ex his congruis vel ingruis oriatur laus & vituperium.

282. Aulicus semper consilia & actiones sequatur, quæ nobis honestatem, amulo invidiam adferunt.

283. Mendaciorum aulicorum imprimis hæc est natura, ut quando incipiunt, primum vagus & incertus rumor spargatur, mox crescente mendacio præcipui quidam cum concionatoribus affirmant, quod ipsi resciant, ut ita populo credulo imponant. Res ut clarior fieret, posset probari exëplo recenti, ac valde odioso.

284. Plurimi aulici callidi, audaces, prompti, prout animum intenderunt, pravi aut industrii sunt, eadem vi. *Aulicum
altri bene.*

185. Non sufficit aulicum extra vitia esse, si non & cum virtutibus sit ad hoc, ut gratiam & auctoritatem in aula adipiscatur.

286. Aulicus famæ nec sit incuriosus, nec vendicator, pecuniæ alienæ non appetens, suæ parcus, publicæ avarus.

287. Ars mira est in aulis eludendi vulgus, quod coercere non possis, ut si necem alicuius vel capti vitatem flagitat injustè, iram simules, & maiora te facturum affirmes, interim illum calamitate & supplicio eximas.

288. Quod I. C. Callistratus respondebat, id cur ad aulicos non transferatur, causa nulla est. Aulicos quoslibet, in ulteriorem familiaritatem provinciales debere admittere, cum ex conuersatione æquali, contemptio dignitatis nascatur.

289. Aulicus auctor sit Principi, ne disputationes frequentes publicas & altercationes in causa religionis permittat.

Nam servare modum laus est, nimirumque moriendo

In dubium trahitur religiosa fides.

290. Aulicus peruersus scit nihil esse compendiosius, quàm aqua turbida piscari.

291. Magnus aulicus det operam, ut erga Principem sermone utatur reverenti, de se moderato, nihilque in vultu habituque mutet.

292. Graves aulici debent lento gradu incedere, & tarda voce uti.

293. Aulicus si negotium magni momenti cum Principe habet tractandum, id deferat auribus eius, nullo alio negotio defatigatis, ne labor vel sit imperfectus vel inanis.

294. Omnis aulicus, oportet, ut sit natura & arte compositus alliciendis hominum moribus; sic enim facilius negotia ad finem perducet.

295. Aulicus ubi occasio se ostendit, in qua ipse ingenij & doctrinae vim palam citra iactantiam ostendere potest, semper ea uti debet, consideratè.

296. Ita in aulis plerunque comparatum est, ut honor imperij penes Principem: vis & potestas penes ministrum aliquem, quantivis pretij sit: ut in Titiano & Proculo videndum.

297. Prudens aulicus caveat, ne in morae agritudinem & spei impatientiam dilabatur: licet talis sit herba patientia, quæ adferat infinitam mortem.

298. In aula, bello, & tota humana vita, spes & præmia in ambiguo sunt, certa funera & luctus: vnde eruditissimus & eloquentissimus vir, condimentorum aulicorum non expers dixit.

Vita quid est hominum, nisi spes incerta, metusq;
Hac interdubii, vivimus & morimur.

Item:

Vita quid est hominum? spes & formido futuri:
Multum tristitia, lætitiaque parum.

299. Aulicorum ministrorum mos est, apud Principem, vt sua quisque facta extollat, etiam (vt dicebat eximius quidam Politicus, vir magni nominis & summæ eruditionis) in lepore capto, falso vera, aut maiora vero miscens.

300. Consuetudo servitij cum Principe exigit, vt etiam pro iniuriis agantur.

301. In aulis magnos progressus non faciet cõtumeliæ insolens & ludibrium ferre nesciens. Patienter itaque hanc vitam & viam cõterat, vt supra.

302. Misera aulæ Principum, in quibus nemo probitate & industria, neque doctrina certare, sed iter solum ad potentiam & dignitates arripere quilibet conspicitur.

303. Improbiaulici præfecturas & alia officia vel bona non obtinentes, solent iniquam iracundiã flagitiosa perfidia vlcisci, quod nonnullis Theologis quoque infrequens non esse, exempla probant.

304. Semper iuuabit aulicum potentes sequi, & vincētis vestigiis insistere, si honestè fieri potest.

305. Ab aulico, quæ apud principem infamigratia adquiruntur, læta ad præsens, malè parta; mox in perniciem vertuntur,

306. Aulici debent voluptates proprias & curas ex sanitate vel agritudine Principis vel remittere, vel intendere, & mortuo principe, non ut Theologus quidam superbus, beatè mortuo optimo principe, *Te Deum laudamus* canere, sed debito modo deplorare secessum iuniorum.

307. In improbo aulico patefacit auaritiã, superbiam, ac omnia occulta vitia, felicitas. Mirum itaq; non est, quod ad summum eventi nimia felicitate fruētes evertantur.

308. Callidi aulici solent specie obsequii regere principem: præsertim si princeps socordis, ignava & simplicis nature ostenditur.

309. Aulicus ad omnia quæ agenda sunt, quieta cum industria accedere debet, & sine iactantia actis ociososimilis.

310. Turpe est, quidem dictu, at ita radicatus introductum omnium aularum proprium, ut dona nobis aditum & gratiam: favorem & officia aperiant. Qui est perfectus aulicus & prudens, debet potius carere & officio & gratia: quam eo pacto colligere.

311. Is dicitur mos amicorū in curiis principum teste Zafio, vt neminem frustra promovēant

veant & promissum iis solvendū est, nisi sum-
mum vendiderint. Prudens aulicus hunc mo-
rem improbet & fugiat: rarò enim expedit.

312. Nil est quod aula det absq; argento: F. a. v. 115 X.

Navigat infelix, qui caret huius opes:

Et ipse mandis impositiones & Spiritus sancti
donavenduntur, teste Aenea Silvio: ne pec-
catorum vitium, nisi nummatis in aula Roma-
mana impenditur. F. a. v. 115 X.

313. Aulici sapiunt, qui accepto beneficio
aliquo aulae valedicunt, ostendunt enim ani-
mum expletum esse, & se periculo subtrahāt:
Quia in Curiales frequenter accidit, Aenea
Silvio monente, ut veluti fues, ubi saginati
sunt, in cenam Domini mactentur. X

314. Quod etiam eo modo neque injuriā
fieri potest, ut subducta ratione, & calculo in-
stituto, quid in aulam attulerint, quid dotis
forfan, stipendii & gratiæ loco annuatim ha-
buerint, reliqua tanquam ablata, restituant:
in primis quādo iuniores principes sunt sub-
cūra.

315. Qui opes magnas adepti apud princi-
pes perseverant aulici, non eo fine manent, ut
gratias referant: sed vel tutò abire nequeunt,
vel nondum auro repleti sunt. Et vitam quam
sciunt esse malam, mutare non possunt.

316. In aulis si deessent Thrasones, in va-
rūm clamarent Gnathones.

317. Aulicus ita quærat opes, quasi de iis
non admodum sit sollicitus, cum diuitiæ ple-
tunq; comitentur indignos, Aristot. authore: X

& di-

& divites vel sint impij & iniqui, vel iniqui hæredes.

318. Aulicus non est laudandus, vt neque alius; qui multa cupit & pauca aggreditur, & oportet namque animum & opera conuenire, si quis commendari postulat.

319. Aulicus non in animo se demittat & spem abiiciat, si statim princeps cui inservit, illum beneficio non ornet, nam differtur aliquando tanquam majori merito.

320. Aulici probi solam rationem præ viam & honestatem in consiliis habere debent, sequatur qualis qualis eventus, nihil ducentes. Callidi vero in sermone ac in vita sunt ita comparati, ut ex eventu rerum aduersa abnuant, vel prospera cognoscant.

321. Aulicus cum variis hominum generibus tractaturus, variè etiam se gerat; quod facile poterit, si naturam & mores hominum noverit.

322. Aulicorum pestiferum genus est, qui rei faciendæ causa, falsû pro vero confirmant, laudantq; quæcunq; honesta ac inhonesta audiunt à principe, gynecæo & vulgo laudari, & in aures principum, fictè & simulatè, ut Cicero loquitur, insusurrant: & rursus iis vituperantibus, vituperant laudanda, polybiad speciem, non colorem, sed animum ratione soli, mutantes, & conscientiam venditantes, quæ putrefacta gignit vermiculos immortales: speciosa
& mun-

& munda tanquam facies pulcra animæ, gratiam Dei conseruat.

323. Improbi & indocti aulici, vt melioribus & doctioribus, viam præcludant, sempiterna memoria dignos, ne emergant, quæcunque possunt arte premunt: malitia enim, calumnia & mendaciis nunc celebrant pro sua libidine bonos & improbos viros, à quibus bonus, cautus, optimus venditur princeps.

324. Aulicus & miles inter cætera etiam in eo differunt, quod miles soleat, vt plurimum apertè ac simpliciter similtates exercere, idem habet in ore, idem in corde: contrà, aulicus fingit, simulat, decipit etiam, si occasio patitur. Pacis itaque tempore nudum & merum militem euertet aulicus.

325. Aulicus cautè segerat, tam circa offensas acceptas, quàm aliis illatas, & ab vtroque hominum genere se tectum seruabit.

326. Aulicus ne in accipitia incidat, sciat in rebus dubiis multos consilium dare, paucos vel nullos partem periculi sumere.

327. In aulis stat in occulto inuidia & auaritia: adulatio & ambitio in aperto Claudia- nus:

Trudis auaritiã, cuius fidissima nutritrix.

Ambitio, quæ vectibus foribusque potentum excubat ad inuidiam amoliendam, ne tamen descendas ad vitiorum irritamenta.

328. Inter prudentis aulici numeratur
indicia, loqui de absentibus principibus, sem-
per tanquam essent præsentibus, sæpè enim nõ-
nulli sermones inducuntur artificiosè, de ali-
quibus principibus, vt præbeant occasionem
obloquendi.

329. Modestia & ignobilitas sunt mali co-
mites in aula, vt & in bellis, Caveat itaque au-
licus, ne nimia modestia, quæ vulgo *frigidi-
tas* appellatur, laboret: erit enim ex sententia
Taciti præmiorum expers;

Malus est minister regii imperii, pudor.

330. Magnus semper erit aulicus qui præ-
stat se cunctis vitæ officiis æquabilem, opum
contemptorem, recti pervicacem, & constan-
tem aduersus metus.

331. Prudens aulicus nunquam aliquem
accuset vel criminetur: cum dubia in hoc est
voluntas principis, frustra enim ager, & per-
niciem sibi adquiret.

332. *Tutus ubique manes, si calliditate vo-
lebis;*

Non est simplicitas digna favore magis.

333. In sententiis ambiguis, quæ contra
Principis prudentis votum profers, directo-
que currunt, convenit quiescere, quàm vr-
gere.

334. Aulæ sunt plenæ fallacibus amicitiiis
& occultis insidiis, quæ latent in simulatio-
ne

ne officii, aut in aliquo necessitudinis vinculo.

335. Aulici varia prædandi vocabula adinueniunt in perniciem subditorum, quæ amittere, fisci vel ærarii causa, non debent principes. Fiscus enim nunquam malè habuit, nisi sub bono principe.

336. Sicut prata humorem: sic aulicus honores, & miles prædam semper sistit.

337. Is aulicus artifex, in politicis censendus est, qui variarum rerum & linguarum cognitione, religionis, historiarum, iuris, politices, Consilio firmo, lingua disertâ, & calamo expedito instructus est. Sit sermone blandus, stilo gravis, calamo excellens, arte politus, vestitu splendidus, convivii magnificus.

337. Aulicus etiã in jure excellenter versatus, ne facile partes advocati (alioquin Imperatorum rescriptis nobilissimas & amplissimas) assumat his moribus, propter autoritatẽ & dignitatem conservandam, tum propter favorem multorum retinendum. Cùm illa pestis Europæ, Cainum illud studium, propter abusum concessum *latrocinium* vocetur: & nulla causa sit tam sordida, tam injusta, tam vulnerata, imò nefanda, impia, scabie, lepra & omni vitiorum genere depravata, quæ non habeat emunctores nummorum, egregios patronos & defensores. Fugiat nomen & rem

cum mercenariorum more hodiè conducantur annuatim paucis nummis, ad jurisprudentiam nullo precio nummario æstimandam, tractandam, imò constuprandam. Insuper rectè Imperator Iustinianus constituit: ne quis audeat in vno eodemque tempore tam aduocatione vti, quàm consiliarij cuiuscunque magistratus, quibus Respublica gerenda committitur, curam arripere: cùm satis abundè sufficiat vel per aduocationem causis perfectissimè patrocinari, vel assessoris officio fungi: ne, cùm ad vtrunque festinat, neutrum benè peragat, sed si aduocatus esse maluerit, hoc cum debita solertia implere possit: vel, si assensionem elegerit, in ea videlicet permaneat.

339. Aulicus magna sibi per xenia & munera planiciem sternere, & offendicula amouere potest, quo medio vti quandoque ob deprauati seculi conditionem, necesse est, quod tamen non pugnat cum superioribus.

340. Aulicus an ipse xenia accipere possit, queritur? Et cū Antonino Imperatore respōdemus: ἔτε πάντων, ἔτε πάντοτε, ἔτε παρὰ πάντων neque omnia, neque quouis tempore, neque ab omnibus. Nam valdè inhumanum est, à nemine accipere, sed pāssim vilissimum, omnia avarissimum.

341. Laude digni illi sunt, qui à priuatis & pauperib. nihil in primis iustitiæ pmouendæ causa:

causa : sed à Principibus oblata grata mente accipiunt : detestandi & instabiles , qui iustitiam & veritatem vendunt.

342. Aulico stipendium integrum ante tempus definitum , remoto vel dimisso , ex cogniti iuris dispositione debetur : Remotus propter culpam non perdit ex sententia Iuriconsultorum salarium præteritum , sed futurum.

343. Iuvenes & tyrones in aulis loco semper posteriore ponantur : nec enim patimur , inquit Imp. Honorius , quemquam celsiorem gradum obtinere , nisi cui & laborum assiduitas & stipendiorum prolixitas suffragantur & Arcadio & Honorio rescribentibus :

Honoris argumentum non ambitione , sed labore ad vnumquemque convenit devenire.

344. Aulicus ne gloriosus appareat coram principe , & accepta omnia Principi referat , & in loco magnorum ne steterit . melius enim est , vt dicant tibi , Ascende huc , vt humiliaris coram Principe , quem videntur oculi tui.

345. Noli aulicis consiliariis dare vinum : quia nullum secretum est , vbi regnat ebrietas , inquit Salomon : nec militibus , quia Agrippinenses largis epulis vinoque sopitos , Germani clausis foribus , igne iniecto , cremavêre.

346. Novum Principem adhuc ministris

& contubernalibus vacuum, primo occupare solent callidi aulici & sacerdotes, sub spe magna pietatis & utilitatis prætextu.

347. In aulis usitatissimum est, differre in alium diem petitiones oblatas: quod etiam Roboam solenne fuit, dicenti. Ite usque in tertium diem, & revertimini ad me. Is qui petit, illam dilationem animadvertens, intermitat suadeo: vel enim nullum, vel gratum accipiet responsum: licet nullum responsum, sit & nabeatur in aula tanquam responsum.

348. Quemadmodum Mutianus quod diu occultauerat, tandem ut recens exprimit: sic aulicus non statim, quod in animo habet, proferat, sed commodam occasionem expectet.

349. Aulicus ab initio statuatur, si recte egerit, laborum aulicorum præmium esse: sapere & poenitere: iuxta illud.

*Contriui miserè miser tot annos
Gustando mala, gratias agendo.
Sperando, ingenueque seruiendo,
Tantum mihi præmium laborum
Sunt, sapere, atque poenitere:*

Si perverfè & pravè: collectas opes, non profuturas hæredi.

350. Miserum quod est, & miserius quod fratres illi scriptum reliquerunt Anglica.

*Vitam, animas, operam, sumptus impendimus
aui,*

Premia pro meritis, qua retributa putas?
Aula dedit nobis rescripta, notata papyro. *Aula*

Et sine mente sonos, & sine corde manus.

Paucos beavit aula, plures perdidit:

Sed & hos quoque ipsos, quos beavit, perdidit. *W*

351. In aula adulantur Venientes, lamen-
 tantur Abeuntes. *Aula*

352. Aulicus sapiens quando deprehen-
 dit sibi plus prudentiæ, auctoritatis, gratiæ,
 virtutis & aliarum dotium à Deo datum, ac
 aliis: tunc cogitet, tantò magis se obligatum,
 ad iuvandum proximum: & Papiniano do-
 cente: interesse hominis, hominem beneficio
 affici,

353. Aulicum vix dixeris, in quo non
 concurrunt virtutes animi & corporis, studi-
 um agendi, cogitationes illustres, mores ele-
 gantes, actiones magnificæ & verba plura. *Aulicy*

354. Principem suum aulicus ne extra mo-
 dum laudibus ornet, quemadmodum enim
 prudentes offenduntur, si culpaueris: sic etiam
 quando præter rationem laudaueris. Lauda
 omnia parcè.

355. Quemadmodum medicus in infini-
 tate curanda, vel membro sanando diligenter
 prospicit ne adhibitis medicamentis aliud
 membrum lædatur: Sic aulicus auctor sit
 Principi, vt ita curet Remp. ne conservando
 vnam partem: alteram destruat, in primis in
 exigendis & congerendis pecuniis.

356. Turpe est aulico omnium regionum, in quibus ipsi versandum est, ignorare conditionem & statum; Principum potentiam, scientiam Consiliariorum, familiarium originem, insignia in primis nosse debet, Aulicus doctus dici debet:

Non qui multa tenet: sed qui scit idonea vita:

Hic dici doctus cur mereatur, habet.

357. Similiter quotnam habeant Principes arces, præfecturas, siluas, piscinas & similia; etiam quos exercitatos in arte militari, in aliisque scientiis.

358. Multi superstitiosè inquirentes existimant totius orbis Christiani monasteria esse 225044. & Germaniam habere 52. Episcopatus, Abbatias 63. Præposituras 120. Commendaturas 22. Galliam verò 100. Archiepiscopatus. 650. Abbatias, 2500. Prioratus, 1700000. Turres. At si quæsieris quot arces, quot civitates bene munitas, quot bonos viros in quolibet scientiarum genere habeat Europa, multos esse mutos deprehendes.

359. Aulici ne sint Athenienses, hoc est, ne sciant quod est rectum & iustum tantum, sed etiam faciant.

*Quid iuuat innumeros scire atque evoluerè casus
Si fugienda facis, si facienda fugis? Ion.*

360. Aulicus si omnia exactè obseruarit, quæ in libris prudentum scripta sunt, memor tamen

tamen sit Psalmi in quo Davidis sententiam
hiscē versibus. Illustrissimus Princeps ac Do-
minus, Dominus Mauritius, Landgravius
Hassiae, interliteratissimos Heros; expressit:

Qui Domino fidit, felici navigat unda:

Fidere principibus, ventus & aura leuis.

Et jam prorsus calumniis ejectus & inui-
dia suppressus, valedicat non tantum aulae, sed
universo mundo immundo, repetens virili-
ter illud:

Feci, quod potui: potui, quod Christe dedisti.

Improba fac melius, si potes inuidia.

361. Totusque sit in piis lectionibus &
meditationibus sacris, magno animo vanita-
tem mundi irridens, dicat:

Inveni portum, spes & fortuna valete:

Nil mihi vobiscum est, ludite nunc alios.

362. Postremò ut breuiter cum verbis
Bernhardi concludam:

*Tunc inuenisti sapientiam, si mala tua prae-
terita desleas, si praesentia haec bona parvipendas, si futura
bona toto cordis desiderio concupiscas.*

Mundo enim & aulae securè nemo confi-
dere potest, ut summa eloquentia Antonius
de Guevara, in tractatu de vita priuata de-
monstrat: & maiori cum zelo sacra scriptura
inculcat:

*Filioli, ne diligite mundum, neque ea quae in mun-
do sunt: si quis diligit mundum, caritas Patris non
est in eo: quoniam quicquid est in mundo, cupiditas*

est & carnis

*carnis, & libido oculorum & fastus vita, non ex Pa-
re, sed ex mundo est.*

*Porro mundus praterit & cupiditas ipsius: Qui
perd præstat voluntatem Dei, manet in æternum.*

Eleganter VVidebramus canit:

Vita victoris, quasi transi: us: omnia finem.

Quæcunque immundus mundus h. norat, habent.

Transit honos, virtus: fortuna, pecunia transit:

Mente Deo similis, corpore transit homo.

Transivere patres, simul hinc transibimus omnes:

In calo patriam qui bene transit, habet.

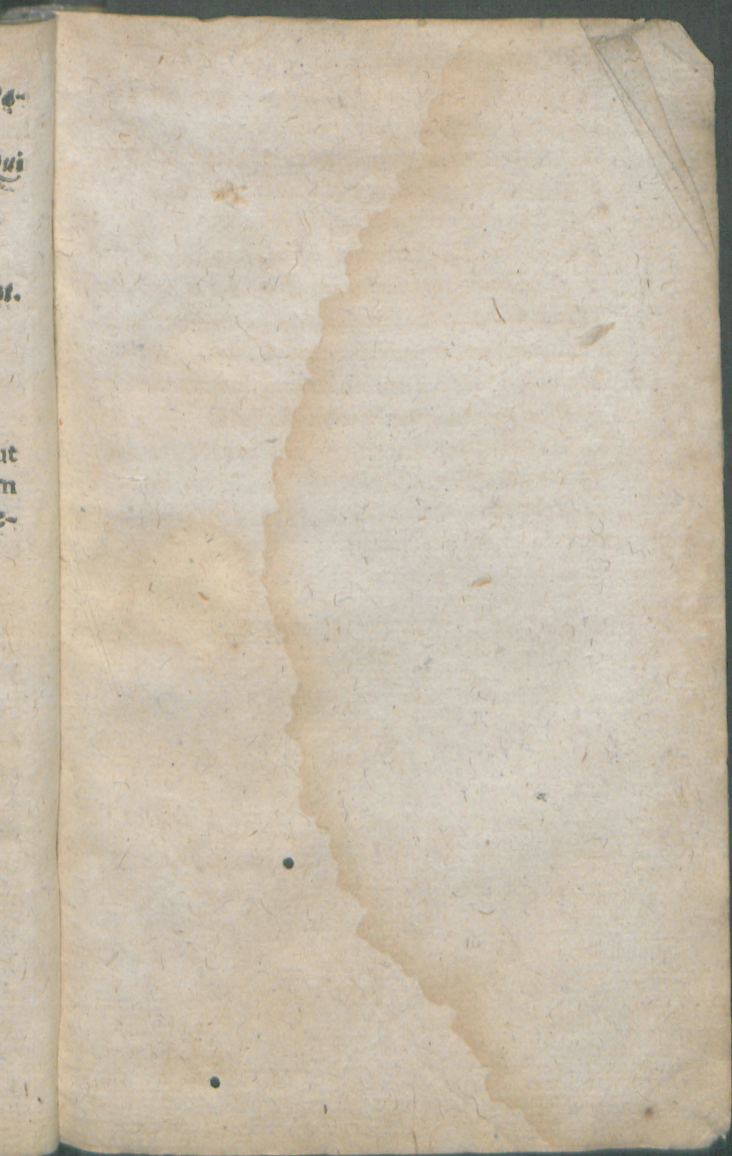
*Ex aulis itaque transiturus operam det, ut
ex hac aula immunda & lubrica, in mundam
& æternam transire, & in futura vita dies æ-
ternitatis inveniri possit.*

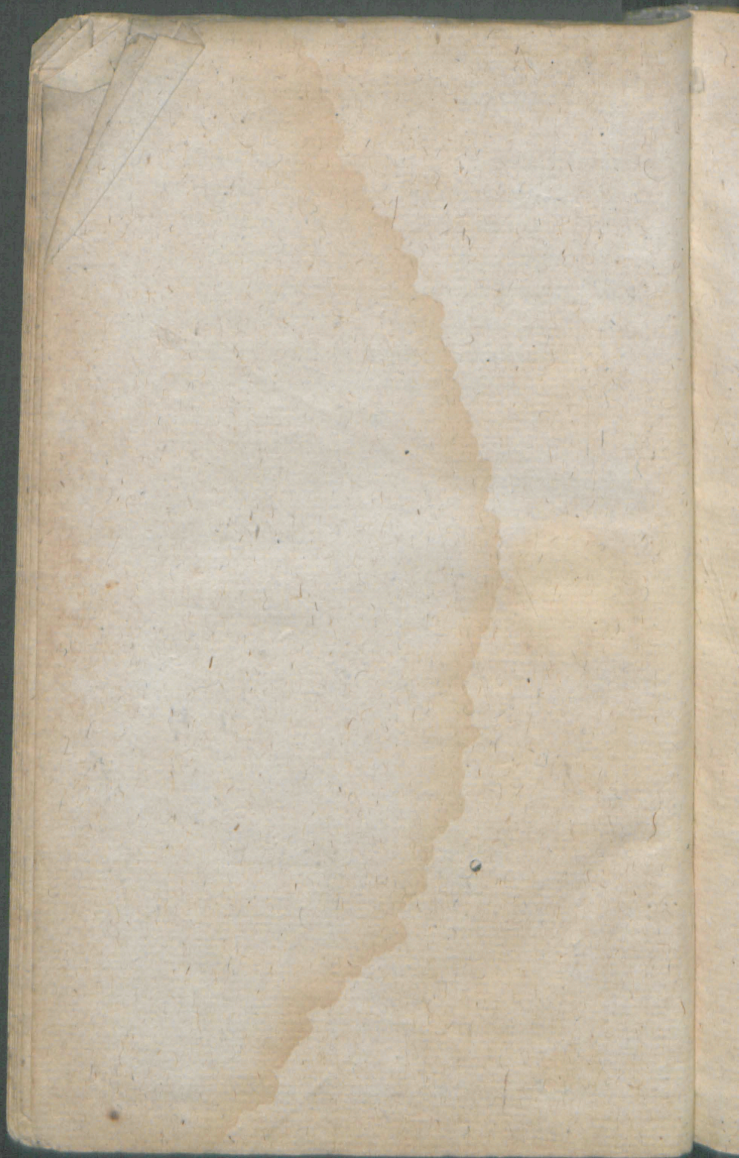
*Vanitas vanitatum, & omnia
vanitas.*

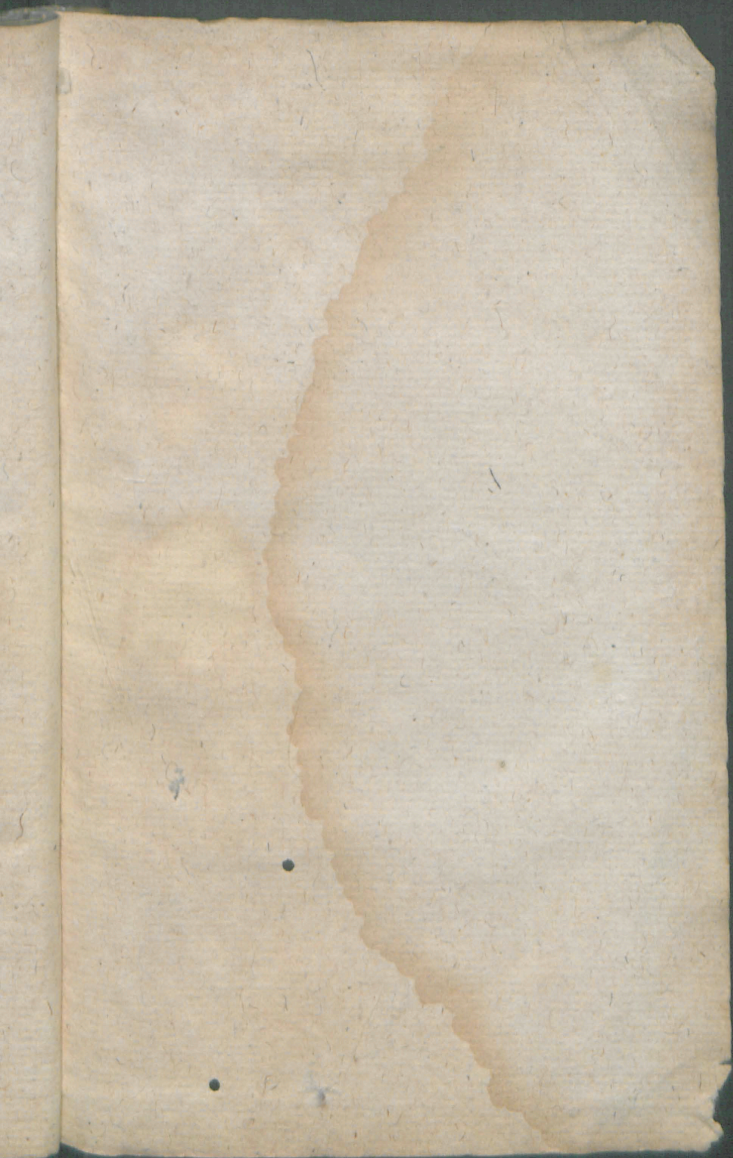

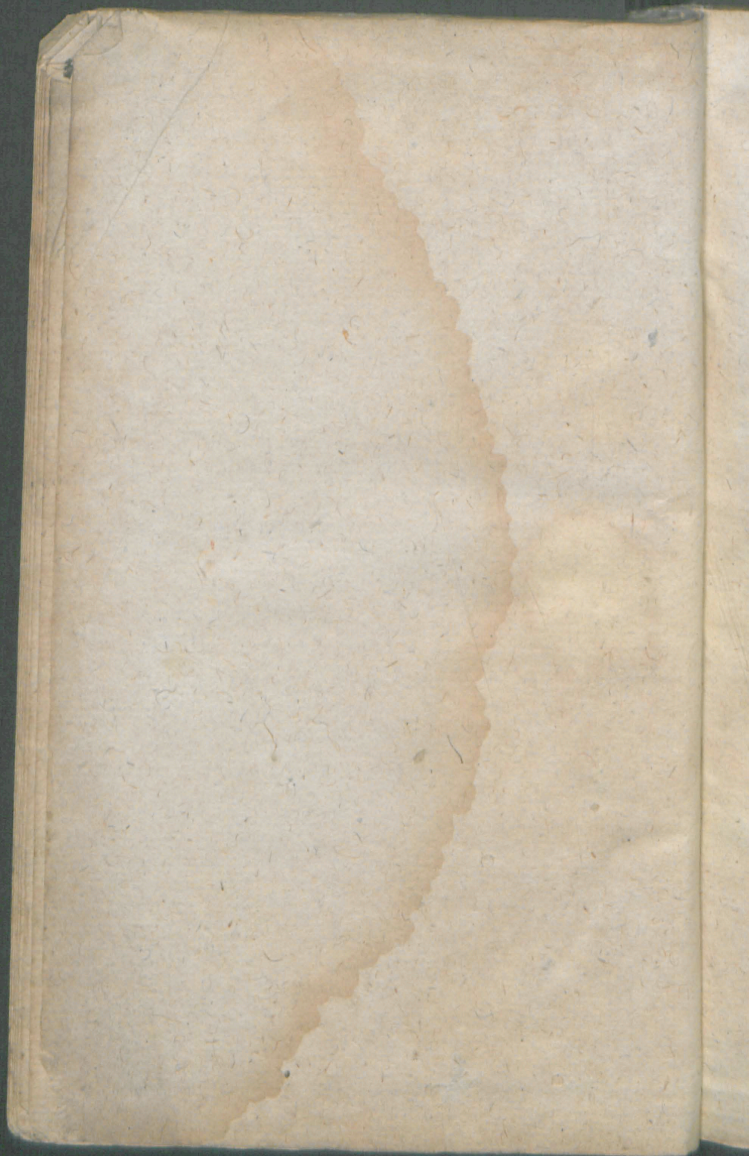
FINIS.

00033057

